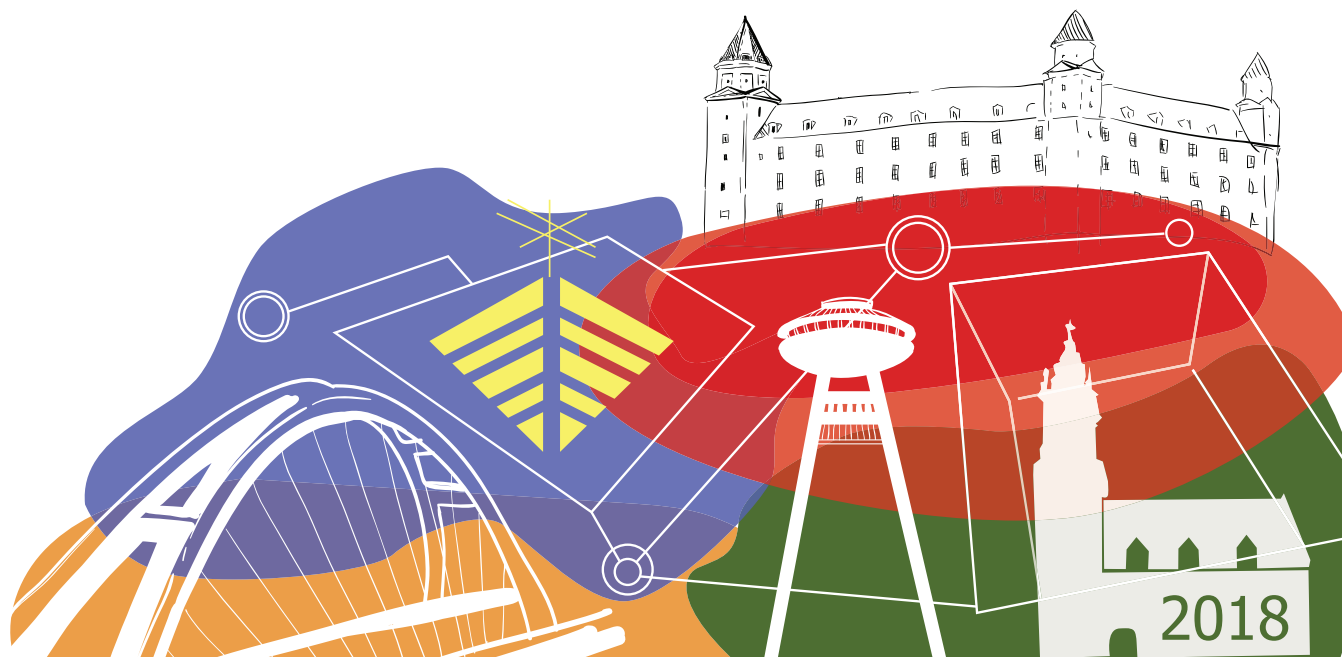

BRATISLAVA rozumné mesto 2030

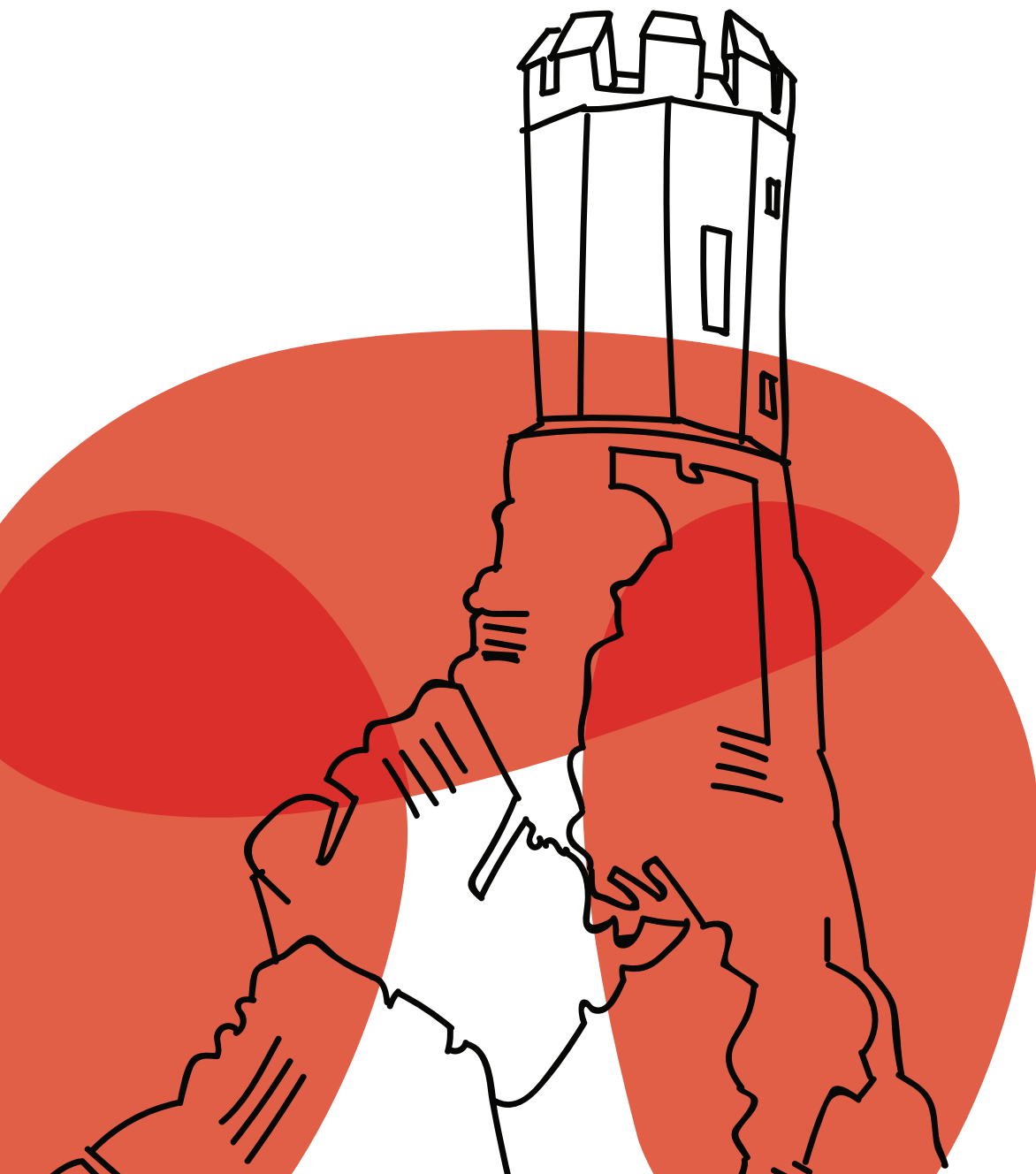
KONCEPCIA SMART CITY

Cesta dlhá tisíc míľ začína prvým krokom, Konfucius

	Predslov	
1	Úvod	5
1.1	Cesta Bratislavy k Smart City	6
2	Koncepcia Bratislava rozumné mesto 2030	9
	Strategické piliere koncepcie	9
	Východiská mesta	17
2.1	Správa mesta	23
2.2	Mobilita	25
2.3	Energetika	27
2.4	Životné prostredie	29
2.5	Obehové hospodárstvo	31
2.6	Podnikanie	33
2.7	Verejný priestor	35
2.8	Sociálna inklúzia	37
2.9	Vzdelávanie	39
2.10	Kultúra	41
2.11	Cestovný ruch	43
2.12	Šport	45
3	Implementačná mapa	47
3.1	Návrh organizačného zabezpečenia pre implementáciu Smart City	47
3.2	Kľúčové pilotné aktivity	48
3.3	Spolupráca a komunikácia s občanom	49
4	Doplňujúce údaje	51
5	Bibliografia	54

*Niet nádeje pre kameň byť niečím iným než kameňom.
Ale spoluprácou sa zoskupí a stane sa chrámom.
Antoine de Saint-Exupéry*

Predslov

Bratislava je mladé, moderné, dynamické a inovatívne mesto, ktoré má potenciál na to, aby bolo príkladom v smart riešeniach. Koncentruje vedecké kapacity z celého Slovenska, je hybnou silou slovenskej ekonomiky a je jedným z najproduktívnejších miest v Európe. Je to zároveň mesto, ktoré čelí mnohým špecifickým výzvam. Zodpovednosť miest za kvalitu života jeho obyvateľov rastie, pretože práve mestské samosprávy majú priamy dosah na to, aký bude život jeho obyvateľov po všetkých stránkach - vzdelanostnej, hospodárskej, voľnočasovej... a ostatných. Preto je nevyhnutné, aby hlavné mesto dynamicky spájalo a prepájalo všetky tieto oblasti, aby spolupracovali odborníci so všetkých oblastí aj široká verejnosť. Základnou myšlienkou našej Smart City vízie je: Rozumná Bratislava - lepšie miesto pre život.

Aby sa táto vízia mohla stať skutočnosťou, je potrebné, aby sme rozvojové aktivity mesta smerovali k zlepšovaniu podmienok pre obyvateľov, podnikateľov, pracujúcich, turistov a iné záujmové skupiny v meste. Cieľom je, aby sa Bratislava rozvíjala ako významná stredoeurópska metropola s energeticky efektívnym manažmentom prostredia, udržateľným využívaním prírodných zdrojov a s produktívnou, vyspelou ekonomikou.

Už teraz naše mesto realizuje projekty, smerujúce k smart mestu 21. storočia, ako napríklad zavedenie integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji, modernizácia električkových radiál a budovanie nosného systému mestskej hromadnej dopravy, budovanie cyklotrás a podpora elektromobility, revitalizácia lokalít centra Bratislavy, pilotná aplikácia adaptačných opatrení na zmenu klímy v oblasti zadržiavania zrážok v Bratislave, elektronizácia služieb bratislavskej samosprávy na zjednodušenie komunikácie s občanmi, spolupráca s vedeckými a výskumnými inštitúciami na podporu rozumných a inovačných mestských riešení, a v neposlednom rade obnova a zvelaďovanie nášho kultúrneho dedičstva.

Verím, že Bratislava bude nielen našou krásavicou na Dunaji, ale bude aj hrdou a rozumnou metropolou, kde naše deti budú chcieť vychovávať svoje deti, a že všetci budeme hrdí na to, že Bratislava je naším mestom, naším hlavným mestom.

Ivo Nesrovnal
primátor

Nesrovnal

1 Úvod

Dnešná doba je neuveriteľne rýchla a plná každodenných výziev a zmien. Najväčšie zmeny sa dejú v technológiách, ktoré zásadným spôsobom menia spôsob, akým žijeme, pracujeme a vzájomne komunikujeme. Na tieto zmeny mestá musia reagovať, musia byť schopné poskytovať svojim obyvateľom a návštevníkom lepšie a efektívnejšie služby. Musia sa vedieť vyrovnávať s výzvami globalizovaného a dynamického sveta, ako aj s tými, ktorým dlhodobo nevenovali pozornosť. Musia si brať dobré príklady od iných a snažiť sa byť dobrými príkladmi pre ďalších. Moderné mestá zvyšujú svoju prosperitu využívaním informácií na kvalitné rozhodovanie, na predvídanie problémov, na ich proaktívne riešenie či na koordináciu svojich zdrojov na zefektívnenie činností. Mestá zásadne menia svoje strategické vízie pre svoj rozvoj, stávajú sa smart, teda rozumnými mestami.

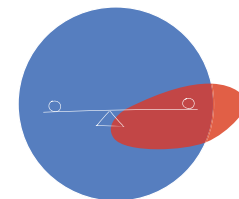
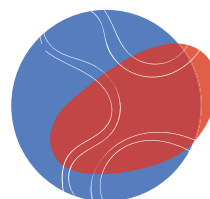
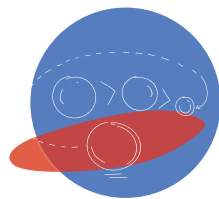
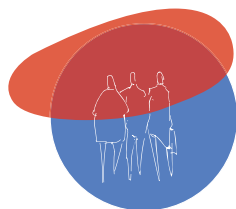
Súčasný trendy v rozvoji miest pri naplňaní smart konceptu rozvoja smerujú najmä k dosiahnutiu týchto cieľov:

Mesto ľudí a pre ľudí otvorené, ľudské, tolerantné, kreatívne, pohostinné a priateľské. Mesto, v ktorom každý môže vysloviť svoj názor, návrhy, pripomienky, kde ľudia dokážu počúvať a rešpektovať aj názory iných a akceptovať ich inakosť. Mesto, v ktorom každý môže uplatniť svoje vedomosti, schopnosti a zručnosti, kde sa ľudia budú cítiť bezpečne, budú mať dostatok zelene a priestoru na oddych, relaxáciu, šport aj kultúru. Mesto, v ktorom budú mať všetci prístup ku kvalitným službám.

Konkurencie schopné miesto ponúkajúce vhodné podmienky pre investorov, podnikateľov, návštevníkov a turistov. Mesto so silným líderstvom, udržateľným trhom práce a kreatívnou podnikateľskou atmosférou.

Flexibilné mesto schopné rýchlo a efektívne reagovať na súčasné a budúce výzvy, akými sú klimatické zmeny, rozvoj globálnej ekonomiky, doprava a iné.

Efektívne a udržateľné mesto, ktoré zodpovedne pristupuje k využívaniu všetkých dostupných zdrojov, vrátane ich rozvoja a ochrany. Mesto, ktoré zabezpečuje rovnocenný prístup všetkých obyvateľov a iných subjektov na území mesta a jeho širšieho regiónu k ich rozumnému využitiu.

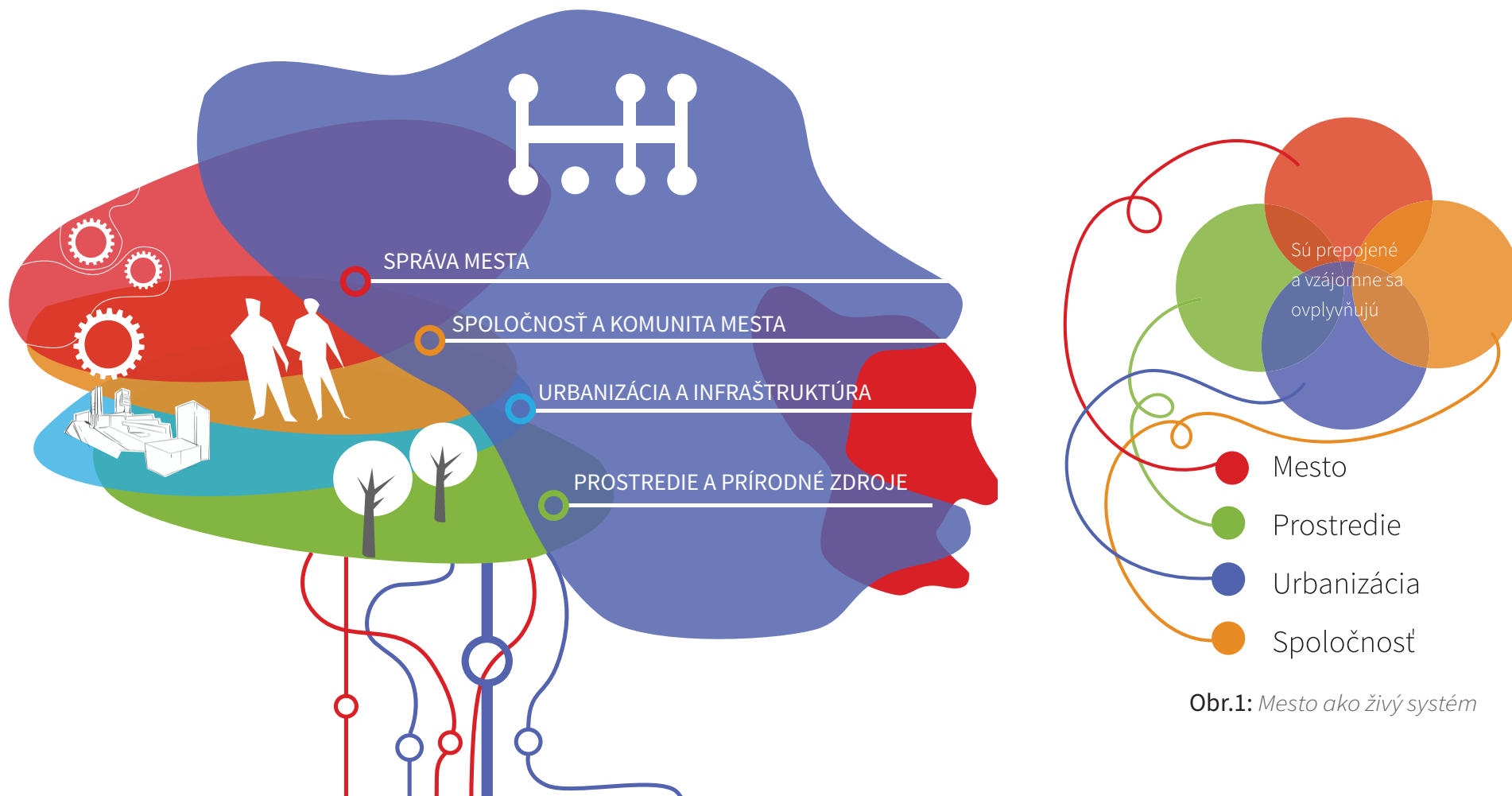

1.1 Cesta Bratislavy k Smart City

Smart City predstavuje najmä myšlienkový prístup zameraný na schopnosť miest reagovať na vyskytujúce sa výzvy ich územného rozvoja, ktorý je prioritne zacielený na zvyšovanie kvality života na báze inovácií. Každé mesto má jedinečné východiskové podmienky a osobitosti ako aj víziu, ktorá je postavená na využívaní jeho vnútorných silných stránok a vonkajších príležitostí.

“Všetko so všetkým súvisí”

Vízia Bratislavy ako rozumného mesta vychádza z konceptu „mesto je živý systém“ (obr. 1), v ktorom prírodné prostredie a prírodné zdroje, rozvoj (urbanizácia) a infraštruktúra mesta, obyvatelia, komunity a celá spoločnosť sú veľmi úzko prepojené a navzájom sa ovplyvňujú.

Obr.1: Mesto ako živý systém

Živé mesto

„Zdravé“ mestá ponúkajú silné sociálne a zdravotné zabezpečenie, pestrú ponuku príležitostí na vzdelanie, kultúru, športové vyžitie i komunikáciu. Ako nadhodnotu ponúkajú kvalitný zdieľaný verejný priestor, ktorý je odrazom kultúry a úrovne života mesta.

Pri pohľade na mesto Bratislava ako na živý systém je zrejmé, že jeho štruktúra je pomerne komplikovaná vzhľadom na jeho funkciu hlavného mesta Slovenskej republiky (centrum ekonomických, kultúrnych, vzdelávacích a iných aktivít), veľkosť a rôznorodosť populácie, rozsiahlu urbanistickú infraštruktúru a intenzívnu suburbanizáciu, t. j. hromadné sťahovanie z centrálnych mestských častí na ich okraje. Podoba, akú mesto v súčasnosti má, je výsledkom dlhotrvajúceho postupného vývoja,

Cieľ

Cieľom koncepcie Bratislava rozumné mesto 2030 je efektívne využívanie zdrojov, konkurencie schopnosť ekonomiky - jednoducho - rast kvality života v meste. Koncepcia určuje rámcovú stratégiu mestského rozvoja ako rozumného mesta a je vypracovaná vo väzbe na súvisiace strategické dokumenty na medzinárodnej, národnej ako aj komunálnej úrovni. Treba ju vnímať ako dynamický a otvorený dokument, ktorý je nutné priebežne aktualizovať a dopĺňať v súlade s neustále sa meniacimi

Spolupráca

Spolupráca nespočíva iba v informovaní obyvateľstva, ale v zapojení všetkých aktérov pri tvorbe vízie a strategických dokumentov. Všetci „rozumní“ aktéri, obyvatelia mesta, môžu využívať svoje poznatky a kapacity na jeho spoluvytváraní. Mestá, ako motory inovácií a rastu, čoraz viac využívajúce informačné technológie, potrebujú silný ľudský kapitál, ktorý sa podieľa na veciach verejných.

Ambíciou Bratislavy v rámci budovania vízie rozumného mesta je spolupráca mesta s dotknutými kľúčovými partnermi založená na prepojení

Moderné technológie

V rámci rozvoja miest predstavujú technológie nástroj na uspokojenie rastúcich spoločenských potrieb. Ľudia by ich mali využívať takými spôsobmi, ktoré vedú k lepšej kvalite ich života. Rozumné mesto by však nemalo byť vnímané len vo vzťahu k využitiu moderných technológií. Cieľom rozumného mesta je rast kvality vo všetkých oblastiach vo vzťahu k obyvateľstvu. Dôležitá je zmena prístupu a správania sa.

Osobitnú pozíciu z technologického hľadiska majú dáta/informácie,

ktorý neustále mesto formuje. Každodenné výzvy spojené s fungovaním celej spoločnosti (najmä starnúca populácia, strata medzigeneračného porozumenia, neustále sa zvyšujúce nároky na mobilitu, kvalitu a dostupnosť služieb a i.), si vyžadujú ustavičné hľadanie riešení, ktorých snahou je rozvoj mesta ako komplexného mechanizmu.

Koncepcia rozumného mesta vyžaduje prístup zameraný na budovanie udržateľnej spoločnosti, založenej na princípe rozumnej správy. Pritom je potrebné zachovať rovnováhu medzi ekonomickými, sociálnymi a environmentálnymi východiskami a nájsť také inteligentné riešenia, ktoré pozitívne ovplyvnia ďalší vývoj celého mestského ekosystému. Nutná je súčinnosť a spolupráca mesta s jeho obyvateľmi.

potrebami mesta a spoločnosti. Pri hľadaní optimálnych a rozumných riešení v podmienkach konkrétneho mesta je dôležitá komunikácia a spolupráca zainteresovaných a dotknutých subjektov a skupín (tzv. stakeholderov). Každý má rôzne potreby, záujmy a možnosti, ktoré treba poznať a zohľadňovať.

V súvislosti s rozvojom mesta sa čoraz viac hovorí o otvorenej správe, participácii a inklúzii rozličných aktérov v rámci správy mesta.

akademicko-vedeckej sféry so súkromnou a štátnou sférou, verejnosťou zahŕňajúc individuálnych obyvateľov, ako aj občiansku spoločnosť a prírodným prostredím (obr. 2).

Cieľom a záujmom je zahrnúť prírodné prostredie ako nový subsystém pre znalostné a inovačné modely tak, aby sa príroda popri podnikateľskom prostredí, vedecko-výskumnom prostredí, prostredí samosprávy a politického riadenia a účasti verejnosti stala ústrednou a rovnocennou súčasťou produkcie poznatkov a inovácií [1].

ktoré sa stávajú rovnako dôležité ako elektrická sieť alebo dopravná infraštruktúra. Obyvatelia vystupujú ako tí, ktorí využívajú, ale aj generujú dáta, služby a riešenia. Nie je to však iba otázka, ako mesto tieto informácie využíva. Rozhodujúca je otvorenosť a dostupnosť dát. Voľný prístup k informáciám je kľúčový vo vzťahu k efektívnemu a transparentnému rozumnému mestu zameranému na zlepšovanie kvality života obyvateľstva.

SPOLUPRÁCA

je kľúčom k
úspechu

*Cesta dlhá tisíc míľ začína
prvým krokom.*

Konfucius

*Cesta chytrej spolupráce
pokračuje klusom...*

a postaví smart mesto :)

Smart:)

PROSTREDIE

Verejnosc'

Obyvatelia, aktívni občania,
nadšenci,
Mimovládne organizácie
a nadácie

Akademicko - vedecká sféra

Vzdelávacie a výskumné inštitúcie

Podnikatelia

Aktéri lokálnej a regionálnej
ekonomiky

Štátna sféra

Orgány štátnej správy
Susediace a spolupracujúce
územné jednotky
Samosprávne orgány mesta,
mestských častí a BSK

Kľúčoví partneri

Obr.2: Kľúčoví partneri vo vzťahu k rozvoju Bratislavy ako rozumného mesta

2 Koncepcia Bratislava rozumné mesto 2030

Strategické piliere koncepcie:

Koncepcia Bratislava rozumné mesto 2030 predstavuje zmenu prístupu ako aj novú ideu v procese rozvoja moderného mesta.

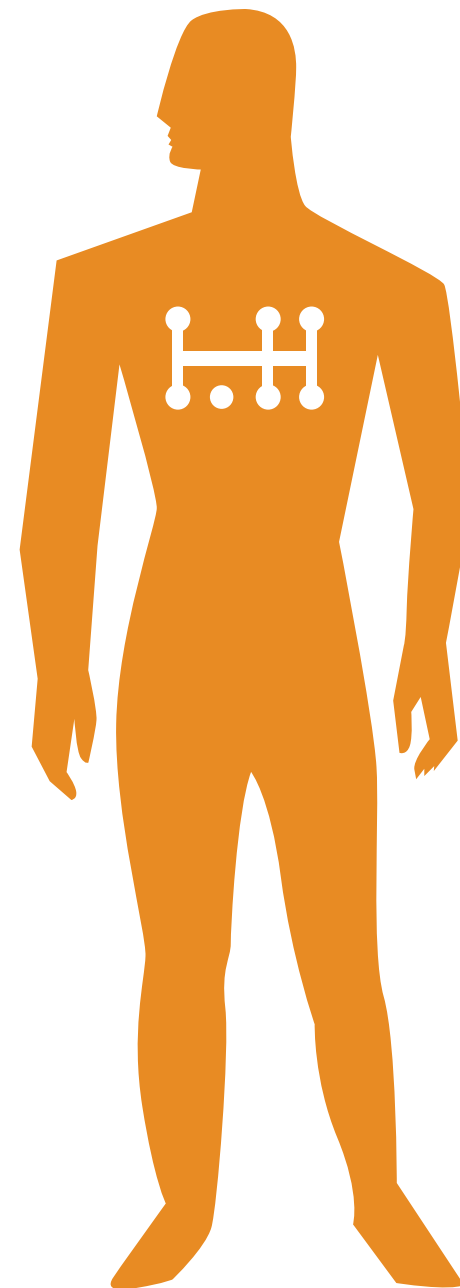
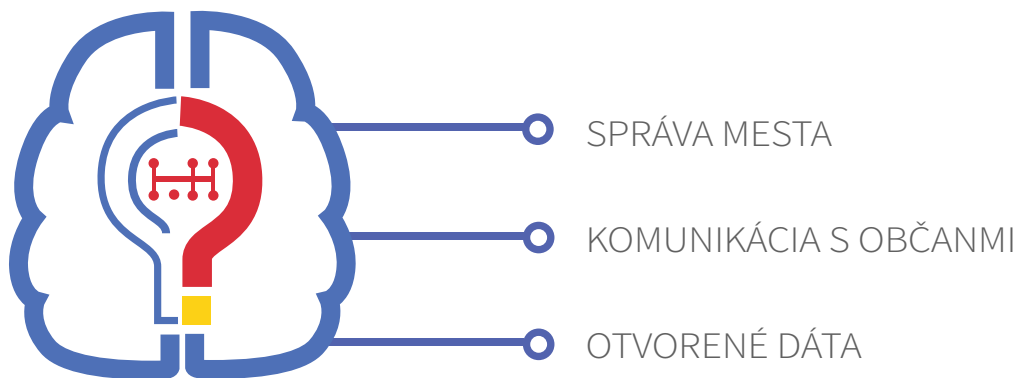
Stredobodom záujmu je každý obyvateľ návštevník mesta, jeho blahobyt, zdravý a kvalitný materiálny aj nemateriálny - spoločenský, sociálny a kultúrny život.

Bratislava má ambíciu reagovať na súčasné výzvy a trendy v rozvoji miest. Základným prvkom strategického rámca koncepcie je vízia:

“Rozumná Bratislava – lepšie miesto pre život”

Na to, aby sa Bratislava mohla zaradiť medzi mestá, pre ktoré je charakteristické smerovanie a napredovanie v duchu rozumných riešení, to znamená – aby sa z Bratislavy stalo rozumné mesto, je nutné, aby správa mesta využívala nástroje rozumného riadenia, pričom nemôže zabúdať na aktívnu komunikáciu s občanmi, využívanie a poskytovanie otvorených dát.

*„Človek je tvor spoločenský.“
Aristoteles*

“Kvalita života spoločnosti je v uvedomení si hodnoty mestského ekosystému.”

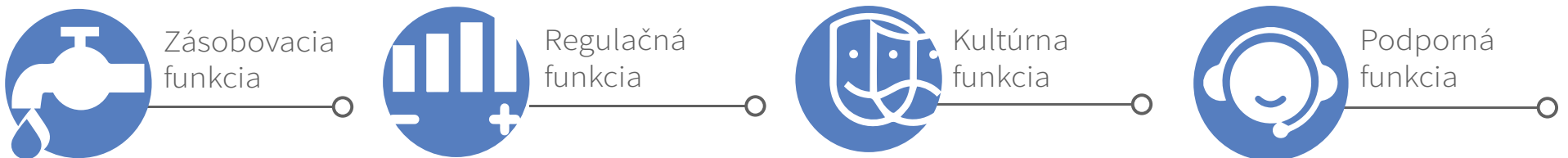
MESTSKÝ EKOSYSTÉM

Mestský ekosystém je tvorený samostatnými ako aj vzájomne sa prekrývajúcimi systémami z troch hlavných oblastí: prírodného, zastavaného a socioekonomického prostredia. Zdravý a odolný mestský ekosystém poskytuje širokú škálu tovarov, služieb a úžitkov pre kvalitný a zdravý život obyvateľov prostredníctvom tzv. ekosystémových služieb, environmentálnych, sociálnych a ekonomických benefitov.

EKOSYSTÉMOVÉ SLUŽBY

Ekosystémové služby viazané na prírodný kapitál/potenciál mesta plnia rôznu funkciu - zásobovaciu (produkty), regulačnú (materiálové benefity), kultúrnu (nemateriálové benefity) a podpornú. Sú základným prvkom pre hospodársky a sociálny rozvoj celej spoločnosti, priamo podmieňujú kvalitu života v mestskom prostredí a prispievajú k blahobytu človeka. S narastajúcim počtom obyvateľov v meste, akým je aj Bratislava, sa dopyt po týchto službách zrýchľuje a nároky na mestský ekosystém sa zvyšujú.

Mesto v harmónii

Kľúčovou výzvou pre naplnenie vízie Bratislavy stať sa rozumným mestom je rozumné využívanie prírodného potenciálu v harmonickom súlade s ekonomickými a sociálnymi nárokmi a potrebami obyvateľov. Základom tejto vízie je kontinuálny proces zvyšovania kvality života obyvateľstva v kontexte komplexného rozvoja celého mestského ekosystému pri zachovaní všetkých jeho funkcií (obr.3).

Napĺňaním uvedenej vízie sa Bratislava bude rozvíjať ako významná stredoeurópska metropola s udržateľným využívaním prírodných zdrojov, príjemným prostredím pre život, energeticky efektívnym manažmentom prostredia a s produktívnou, vyspelou a vedomostne založenou ekonomikou využívajúcou synergický efekt blízkosti miest Viedne, Budapešti, Prahy a Brna.

Prírodný potenciál = mestotvorný prvok Bratislavy

Stratégia 3P

Vízia rozumnej Bratislavy je v nadväznosti na koncept mestského ekosystému (mesto = živý systém poskytujúci služby a benefity), založená na troch strategických pilieroch 3P. Rast kvality života založený na 3P pre rozumnú Bratislavu znamená zlepšovanie poskytovania služieb a podmienok pre život, ktoré sú prispôbené a prístupné pre všetkých s ohľadom na ich potreby.

Ich vzájomná vyváženosť predstavuje základný predpoklad pre rast kvality života v meste.

...vážme a chráňme si benefity, ktoré prináša prírodné prostredie ľuďom...

„Konať v súlade s prírodou je pre rozumného tvora to isté, ako konať v súlade s rozumom.“

Marcus Aurelius

Obr.3: Strategický význam ekosystémových služieb v mestskom ekosystéme (zostavené spracovaním literárnych zdrojov [2-7])

EKONOMICKÉ BENEFITY

- Prírodný potenciál, prírodné zdroje a možnosti ich udržateľného využitia
- Otvorený priestor pre inovácie v podnikateľskom ekosystéme
  - Vývoj a výroba náhradných udržateľných produktov, služieb a technológií
  - Zavádzanie inovatívnych technológií a produktov
  - Vznik nových trhov/podnikov, obehové hospodárstvo
  - Nové toky príjmov

ENVIROMENTÁLNE BENEFITY

- Čistá voda a čistejšie ovzdušie
- Kvalitné pôdy vhodné na pestovanie
- Zmiernenie klimatických extrémov
- Zlepšenie mikroklimy
- Zadržiavanie dažďovej vody
- Menšia hlučnosť prostredia
- Zachytávanie a uskladňovanie uhlíka v biomase
- Vyššia diverzita živočíšnych a rastlinných druhov

SOCIÁLNE BENEFITY

- Možnosti pre oddych a relax
- Voľnočasové aktivity a šport
- Sociálna inklúzia obyvateľov
- Rozvoj cestovného ruchu
- Estetický prínos
- Vzťah ku krajine
- Priestor pre vzdelávanie, vedu a výskum
- Intelektuálny, duchovný a symbolický prínos

Bratislava sa otvára občanovi

Cieľom rozvoja Bratislavy ako rozumného mesta je zladenie celého systému, z ktorého mesto pozostáva. Ide o najmä o spojenie širšieho spektra oblastí života v meste a hľadanie takých riešení, vďaka ktorým

sa Bratislava stáva predovšetkým mestom ľudí a pre ľudí. Bratislava sa otvára občanovi a ponúka mu možnosť zúčastňovať sa na jeho rozvoji a aktívnom vytváraní vhodného prostredia pre život a sebarealizáciu.

“...Dnes mám rande so svojím mestom”

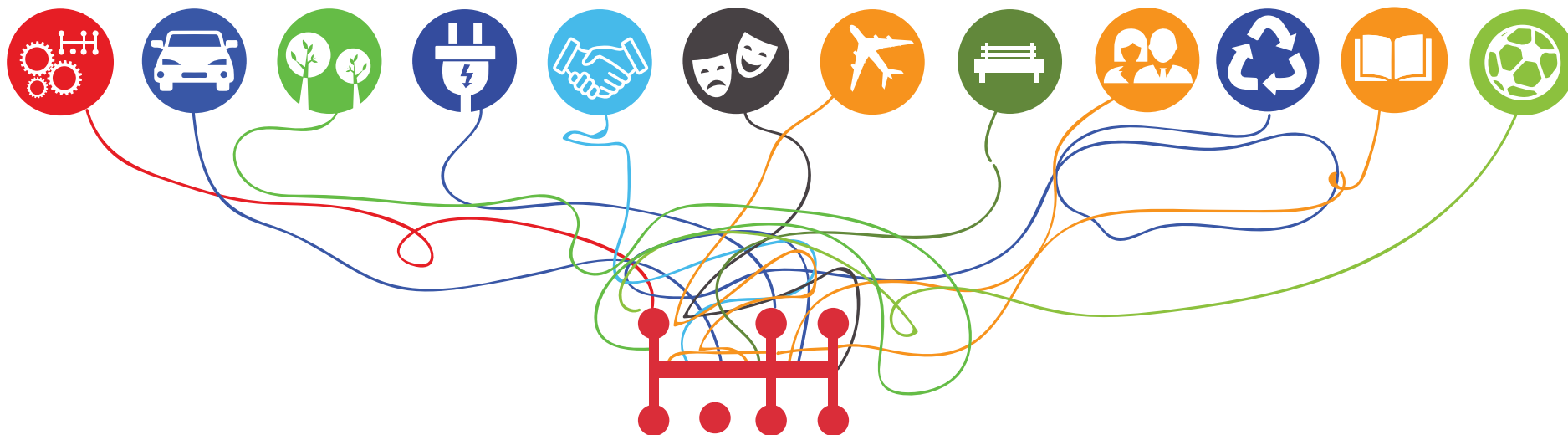
Koncepcia Bratislava rozumné mesto 2030 predstavuje otvorený zámer rozvoja celého mesta.

Jej hlavným cieľom je prispieť k zvýšeniu kvality života v nadväznosti na jedinečnosť mesta – prírodný potenciál, kultúrne dedičstvo a historické tradície a potrebu rozvoja mnohých oblastí života v meste.

Oblasti rozvoja sú definované v rámci koncepcie tak, aby napĺňali víziu rozumnej Bratislavy vytvoriť lepšie miesto pre život nielen prostredníctvom

moderných technológií – technických a technologických inovácií ale aj inovácií spoločenských, inovácií v produktoch a službách či inovácií v prístupe k riešeniu každodenných problémov. V kontexte komplexného rozvoja mesta ako živého systému je potrebné tieto oblasti chápať ako prierezové a navzájom prepojené, keďže rozvoj jednej oblasti často podmieňuje príp. podporuje či aktivizuje rozvoj ostatných oblastí (obr. 4).

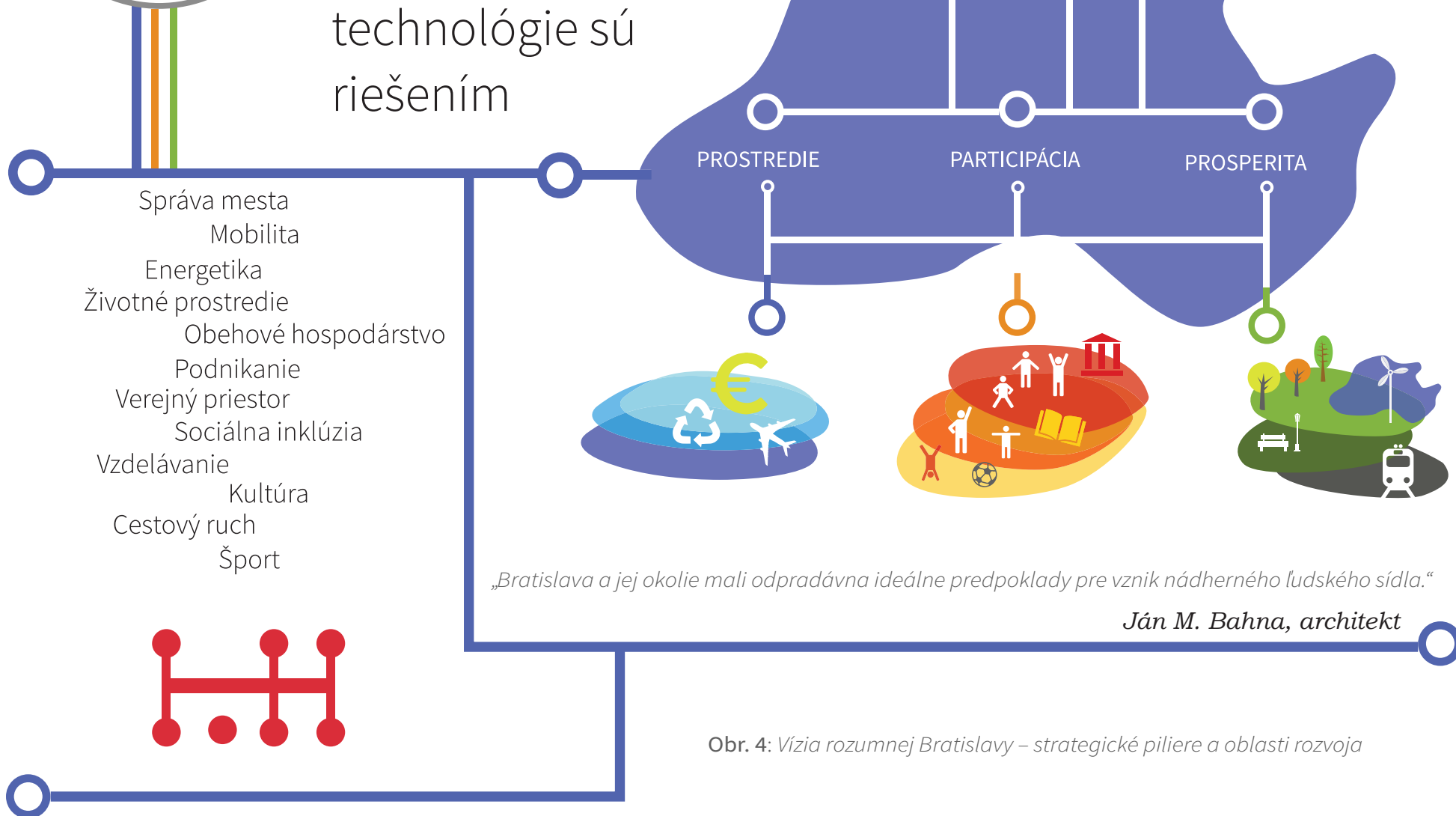
“Oblasti koncepcie sú prierezové a navzájom prepojené”

Mesto ľudí a pre ľudí

nielen moderné
technológie sú
riešením

Obr. 4: Vízia rozumnej Bratislavy – strategické piliere a oblasti rozvoja

Ide o princíp

V rámci jednotlivých oblastí rozvoja sú zadefinované hlavné princípy – strategické ciele, merateľné ukazovatele a opatrenia, ktoré by mali tvoriť základ procesov pri plánovaní, výbere a realizácii konkrétnych rozvojových aktivít a projektov ako aj tvorbe odvetvových koncepcií a stratégií mesta.

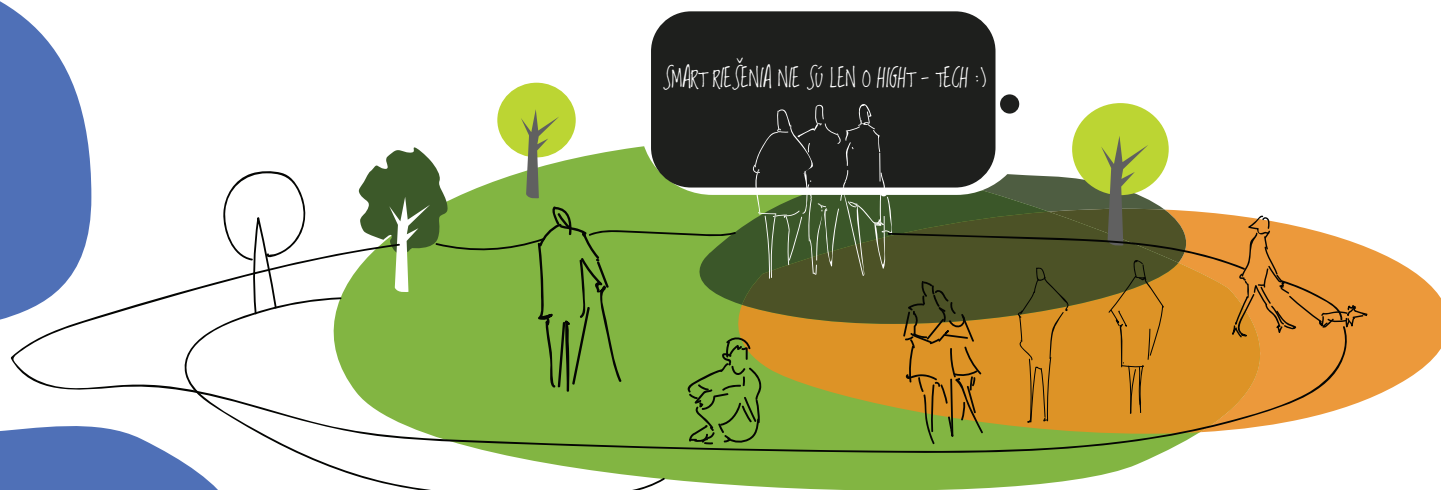
Hlavné motto pri stanovovaní strategických cieľov je:

Rast kvality života založený na 3P pre rozumnú Bratislavu znamená zlepšovanie poskytovania služieb a podmienok pre život, ktoré sú prispôsobené a prístupné pre všetkých s ohľadom na ich potreby.

IQ mesta nerastie s počtom použitých technologických prvkov.

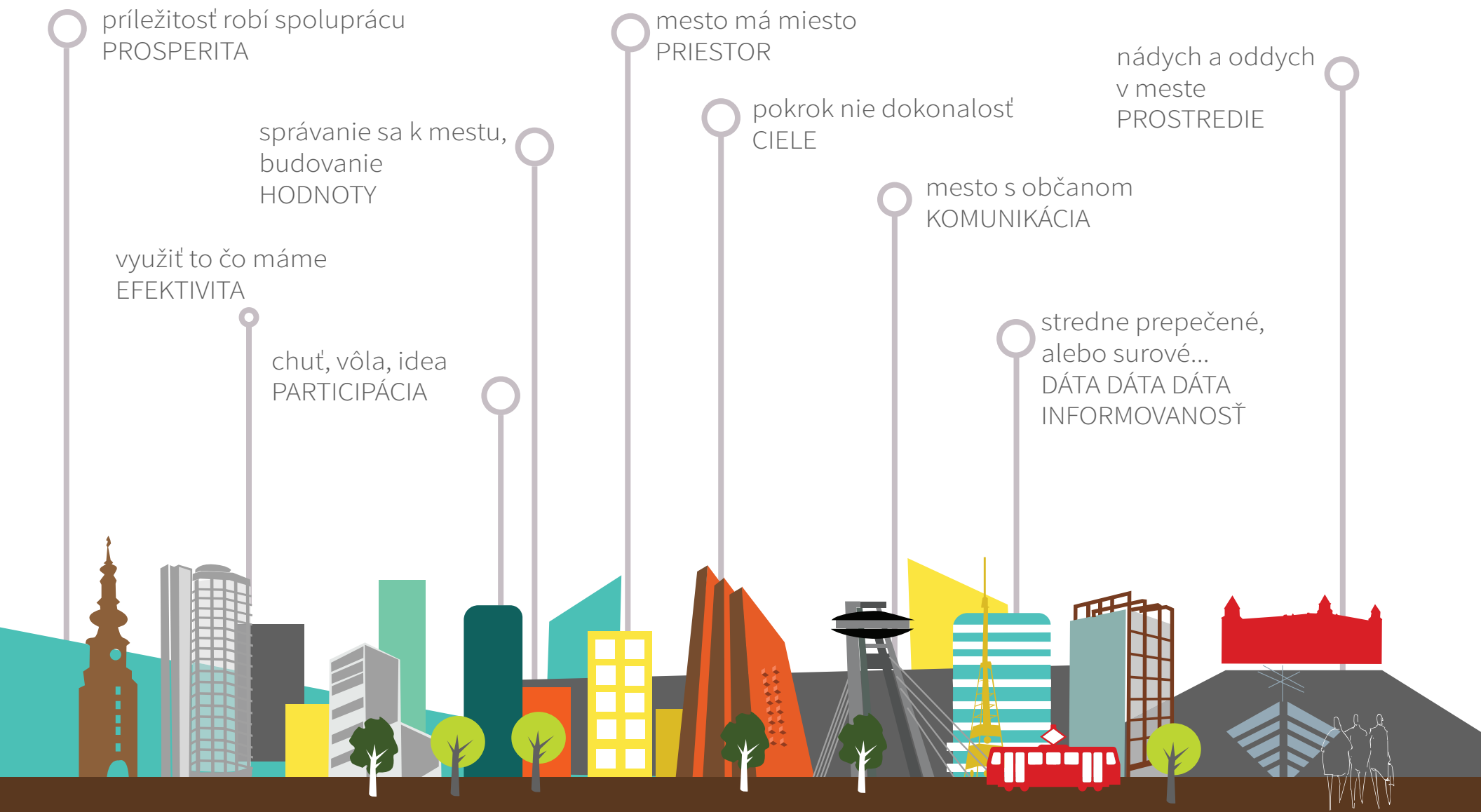
Kvalita života a inteligencia mesta sa nedá posudzovať len na základe množstva používaných moderných technológií, či na základe vynaložených súm na realizáciu projektov a akcií. Viaceré navrhované opatrenia sú založené na finančne menej náročných riešeniach, ktoré rovnako ľuďom uľahčia a spríjemnia život a zvýšia kvalitu ich života.

Urobia z nás
smart technológie
smart ľudí?

V mestách dnes žijú viac než dve tretiny obyvateľov Európskej únie. Spotrebujú pritom približne 80 % energie a vyprodukujú až 85 % európskeho hrubého domáceho produktu (HDP).

VÝCHODISKÁ MESTA

Základným východiskom pre rozumné mesto Bratislava je integrácia, vzájomné prepájanie a koordinácia rôznych problematík a oblastí záujmu rozvoja mesta s cieľom dosiahnutia vysokej pridanej hodnoty a pozitívnych dopadov na obyvateľov, životné prostredie a celkovú kvalitu života v meste.

Bratislava predstavuje územie s vysokým potenciálom transformácie na rozumné mesto, čo však neznamená, že východisková pozícia je optimálna.

Výzvy pre hlavné mesto SR Bratislavu stať sa rozumným mestom:

Správa mesta

- vyššia angažovanosť mesta v zbere a spravovaní dát z rôznych oblastí (vrátane spolupráce s ostatnými dotknutými organizáciami/inštitúciami) a v ich ďalšom využití pre rozumný manažment mesta vrátane inovatívnych technológií (senzory a pod.)
- komunikácia dát a informácií o správe a fungovaní mesta smerom k občanom (vrátane ich využitia v rámci mobilných aplikácií)
- otvorenie úradu smerom k verejnosti a podpora vyššej participácie občanov na rozhodovaní
- zvyšovanie efektívnosti vnútorných procesov samosprávy
- podpora zavádzania inovatívnych technológií do praxe na báze spolupráce mesta s občanom

MOBILITA

- vyššia angažovanosť mesta v rámci spolupráce s dotknutými organizáciami/ inštitúciami za účelom zberu dát o doprave a ich ďalšieho využitia pre rozumný manažment dopravy v meste
- komunikácia dát a informácií o doprave smerom k občanom mesta vrátane ich využitia v rámci mobilných aplikácií
- udržateľná bezpečnosť dopravy založená na efektívnej separácii a integrácii motorovej a nemotorovej dopravy, rozvoj koľajovej dopravy, zvýšenie atraktivity MHD ako bezpečného a ekologického typu dopravy v rámci mesta (manažment dopravy vo vzťahu k trvalo udržateľnej kvalite životného prostredia, najmä znižovanie obsahu znečisťujúcich látok v ovzduší a znižovanie hluku)
- rozumné riešenia v rámci dopravnej politiky mesta:
  - metodický/koncepčný prístup k dopravno-kapacitnému posudzovaniu investičných projektov s cieľom uprednostniť udržateľné dopravné módy a redukovať priestorové nároky na dopravnú infraštruktúru
  - inteligentná parkovacia politika, budovanie záchytných parkovísk a parkovacích domov, systém Park and Ride (P+R)
  - moderné dopravné plánovanie, ktoré uprednostňuje verejnú dopravu, chodcov a cyklistov pri dopravných riešeniach na území mesta
- moderné dopravné plánovanie, ktoré uprednostňuje verejnú dopravu, chodcov a cyklistov pri dopravných riešeniach na území mesta (zvýšenie mobility obyvateľov mesta a dostupnosti služieb v meste udržateľnými druhmi dopravy (hromadná, pešia, cyklistická))
- podpora elektromobility – budovanie technickej infraštruktúry na území mesta, zavádzanie technológií pohonu na elektrickú energiu v systéme MHD, zdieľanie elektromobilov (e-carsharing)
- podpora systému zdieľania bicyklov (bikesharing)
- posudzovanie nových investičných zámerov dopravným modelom mesta Bratislava (Územný generel dopravy, vrátane nových (dopravných) stavieb mesta Bratislava.

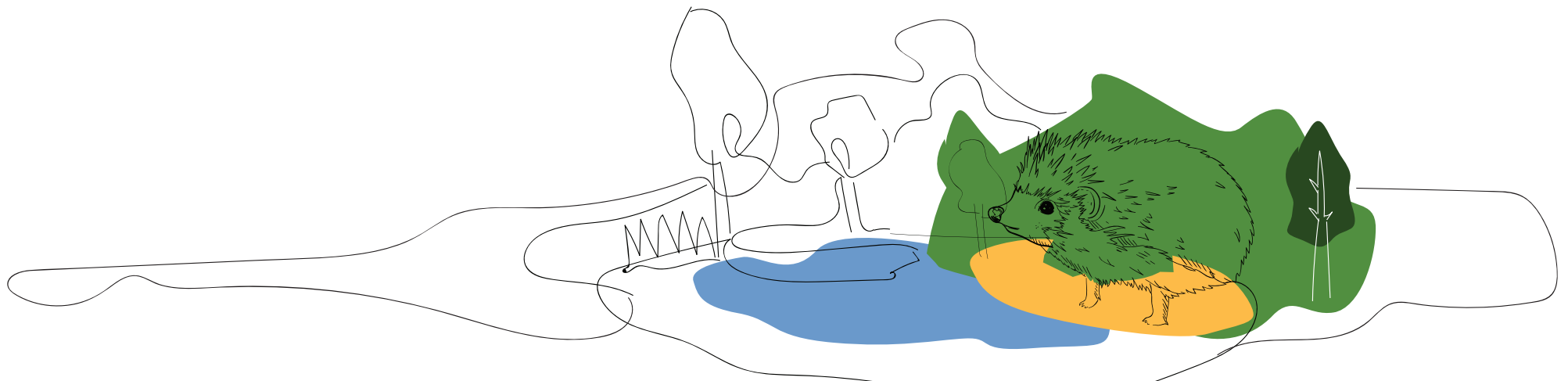

ENERGETIKA

- vyššia angažovanosť mesta v rámci spolupráce s dotknutými organizáciami/inštitúciami, podnikateľským sektorom za účelom zberu dát o využití a spotrebe energií vrátane obnoviteľných zdrojov energie (OZE) a ich ďalšieho využitia pre rozumný manažment energetiky v meste
- komunikácia dát a informácií o energiách smerom k občanom mesta
- implementácia akčného plánu udržateľného energetického rozvoja –zabezpečenie trvalo udržateľného plnenia medzinárodných záväzkov vyplývajúcich z celoeurópskej iniciatívy Dohovor primátorov a starostov (Covenant of Mayors - www.dohovor.primatorov.a.starostov.eu) k zníženiu emisií CO₂ o 30 % do roku 2030
- podpora investícií do výstavby energeticky menej náročných budov v rámci urbánneho rozvoja
- podpora modernizácie, rekonštrukcie a výstavby technickej infraštruktúry za účelom znižovania energetických strát, energetickej náročnosti a dosiahnutia úspor energie
- využitie potenciálu voľnej kapacity energie v infraštruktúre tepelného hospodárstva
- využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- efektívne energetické zhodnotenie odpadu pri výrobe elektrickej energie a tepla.

ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

- vyššia angažovanosť mesta v rámci spolupráce s ostatnými dotknutými organizáciami/inštitúciami za účelom zberu dát o životnom prostredí a ich komunikácie smerom k občanom mesta
- efektívnejšie využitie prírodného potenciálu
- zníženie nepriaznivých dôsledkov urbanizácie (kontaminácia/znečistenie/degradácia jednotlivých zložiek životného prostredia): ochrana vodných zdrojov, ochrana historickej zelene, vyššia starostlivosť o mestskú zeleň za účelom podpory jej prirodzenej funkcie priaznivo pôsobiť na kvalitu ovzdušia, podpora biodiverzity, zabezpečenie ekologickej stability
- implementácia komplexných opatrení pre adaptáciu mesta na zmenu klímy
- komplexný manažment vôd za účelom ich trvalo udržateľného využívania (kvalita a kvantita vôd)
- efektívne vodohospodárstvo - znižovanie únikov vôd z vodovodných systémov, znižovanie spotreby vody obyvateľmi (vrátane environmentálnej výchovy)
- rozumné využívanie kvalitatívneho a kvantitatívneho potenciálu urbánnych pôd (kontaminované vs. nekontaminované pôdy - výsadba a trvalo udržateľná údržba zelene, záhradkárske aktivity, stavebné aktivity zahŕňajúc využitie, tzv. brownfieldov a pod.).

OBEHOVÉ HOSPODÁRSTVO

- systematický zber a triedenie odpadu v rámci samosprávy mesta (mesto a mestské organizácie)
- budovanie zberných dvorov pre občanov
- optimalizácia zvozu odpadov v meste ako prevencia znehodnotenia odpadu (znemožnenie jeho recyklácie)
- separovanie biologického odpadu a jeho ďalšie využitie kompostovaním
- predchádzanie vzniku skládkovaného odpadu prostredníctvom recyklácie/zhodnotenia (odpad = surovina)
- vyššia angažovanosť mesta v rámci spolupráce s dotknutými organizáciami a inštitúciami za účelom celoplošného zlepšenia nakladania s odpadmi ako i zdrojmi,
- zvýšenie povedomia obyvateľov o význame a možnostiach predchádzania vzniku odpadov, ich aktívne zapojenie do aktivít spojených so zberom, triedením a recykláciou odpadu, ich ďalším využitím na charitatívne účely (potravinový odpad, textilný odpad a pod.)
- hospodárne nakladanie so zrážkovou vodou a jej využitie v prírodnom prostredí (minimalizácia odvádzania vôd z mestskej krajiny kanalizačným systémom)
- rozumné využívanie potenciálu nevyužívaných oblastí (tzv. brownfieldov) v rámci rozvoja mesta
- regenerácia nevyužívaných území (tzv. brownfieldov) v súlade s rozvojovými zámermi mesta

PODNIKANIE

- aktívna spolupráca mesta s vedecko-výskumným a podnikateľským sektorom (podpora inovácií v podnikateľskom prostredí a inovatívneho ekosystému)
- podpora kultúrno-kreatívneho priemyslu v meste
- zdieľanie informácií o existujúcich inovatívnych podnikateľských aktivitách na území mesta (inkubátory, coworkingové a kreatívne centrá start-up a pod.).

*„Každé podnikanie, ak vedome neslúži verejnosti,
je nutne odsúdené k zániku“*

Tomáš Baťa

VEREJNÝ PRIESTOR

- ochrana kultúrneho prírodného dedičstva a prírodných zdrojov ako jedného z pilierov tvorby identity mesta,
- inteligentné zosieťovanie zelených priestorov, prepojenie alejí, parkov, verejných záhrad, verejných priestorov, prepojenie námestí, uličných ťahov a pasáží, prístupnosť verejných budov z verejných priestorov,
- zohľadnenie špecifických nárokov na bezpečnosť verejného priestoru všetkých skupín obyvateľov (bezpečnosť z hľadiska organizácie dopravy ako aj kontroly verejných priestorov mestskou políciou, zabezpečenie dostatočnej ochrany pre slabších a zraniteľnejších užívateľov pred silnejšími a potenciálne nebezpečnejšími užívateľmi, nepodriaďovať verejné priestory dopravnému využitiu a i.),
- rozvoj Bratislavy v duchu živého, polyfunkčného mesta zavádzajúceho do verejného priestoru nové myšlienky (organizácia sezónnych a krátkodobých podujatí spojených s kultúrou, gastronómiou a pod.),
- udržateľný a rozumný systém starostlivosti (napr. plánovanie výberu materiálov, povrchov, farebnosti, uprednostňovanie polyfunkčného mobiliáru priestorov v prospech zvýšenia estetickej kvality verejných priestorov, podporiť rolu umenia vo verejných priestoroch a mnohé iné),
- obnova, dobudovanie a rozvoj verejných priestorov,
- revitalizácia a formovanie nových verejných priestorov s ohľadom na adaptáciu mesta navplyvy klimatických zmien s cieľom zlepšiť mikroklimu mestského prostredia (zvýšenie pomeru zelene voči spevneným povrchom, podpora riešenie parkovísk s výsadbou stromov a zelene, výber zelene a drevín adaptabilných na klimatické zmeny, vodné prvky vo verejnom priestore, výber farebnosti materiálov tak aby sa neprehrievali povrchy verejných priestorov a i.),
- aktívne zapojenie verejnosti do tvorby verejných priestorov.

SOCIÁLNA INKLÚZIA

- zlepšenie kvality života sociálne slabších a znevýhodnených skupín obyvateľov,
- zmierňovanie sociálneho vylúčenia a krízových situácií,
- zvyšovanie medzigeneračného porozumenia v spoločnosti.

VZDELÁVANIE

- vyššia angažovanosť detí a mladých ľudí na živote mesta,
- spolupráca škôl, vedecko-výskumného sektora príp. podnikateľského sektora v oblasti inovatívnych projektov a zavádzania moderných technológií do praxe (zapájanie základných umeleckých škôl, centier voľného času, základných, stredných a vysokých škôl do kreatívnych riešení a výziev v rôznych oblastiach života mesta),
- podpora vzdelávacích a osvetových aktivít sociálne slabších obyvateľov,
- vzdelávanie obyvateľov za účelom zvyšovania ich povedomia v rôznych oblastiach života mesta (sociálna a environmentálna zodpovednosť, kultúra, inovatívne technológie, podpora neformálneho vzdelávania a zručností).

KULTÚRA

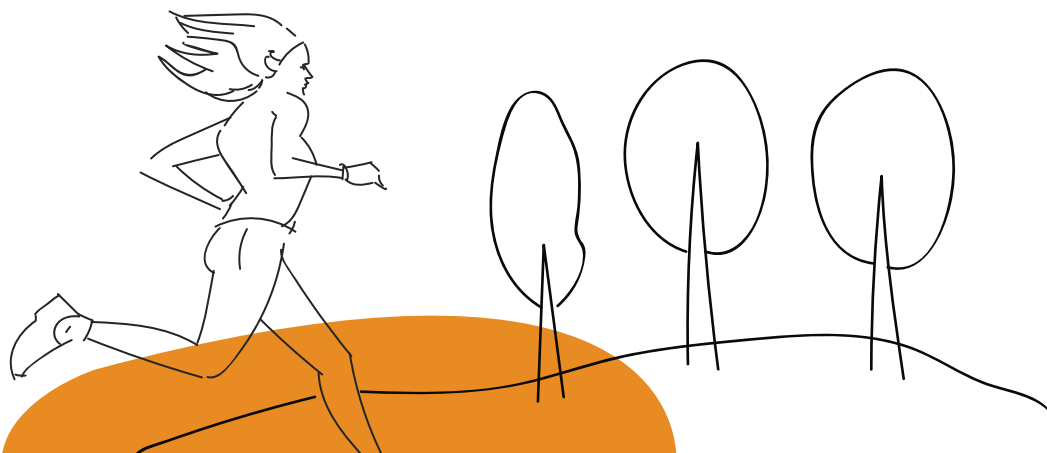
- ochrana a zveľaďovanie hnutelného kultúrneho dedičstva
- starostlivosť o kultúrne pamiatky - nehnuteľné a hmatateľné
- skvalitnenie služieb využitia kultúrnych pamiatok, kultúrnych zariadení a verejných priestorov mesta
- modernizácia objektov kultúry s využitím moderných technológií za účelom zvyšovania kvality komfortu pre návštevníkov
- rozvoj kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu na území hlavného mesta SR Bratislavy
- zavádzanie inovatívnych informačných systémov o histórii a súčasnosti mesta (cesty bratislavskými dejinami, pamätihodnosťami, tradíciami, kuriozitami, zelenými priestormi, cyklotrasy, náučné trasy.).
- budovanie lokálpatriotizmu a vzťahu občana k svojmu mestu,
- ochrana a obnova kultúrnych pamiatok, vrátane výstavby nových priestorov pre výskumno-vzdelávacie aktivity (depozity na ochranu a bezpečné uloženie historických a umeleckých predmetov a pod.).

CESTOVNÝ RUCH

- vyššia angažovanosť mesta v rámci spolupráce s ostatnými dotknutými organizáciami/inštitúciami a podnikateľskými subjektmi za účelom propagácie mesta, ako aj zberu a vyhodnocovaniu dát súvisiacich s cestovným ruchom
- inovatívne riešenia a využívanie moderných technológií pre zlepšenie služieb v oblasti cestovného ruchu
- aktivity orientujúce sa na mesto prívetivé pre turistov
- rozvoj kongresového cestovného ruchu.

ŠPORT

- rozumné využívanie existujúcej technickej športovej infraštruktúry v rámci mesta (šport pre všetkých)
- zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v oblasti športu
- podpora voľnočasových a športových aktivít a zdravého životného štýlu s možnosťami pre všetkých obyvateľov a všetky vekové skupiny.
- budovanie moderných športových prvkov v mestskom prostredí a v prepojení na prírodné prostredie
- obnova existujúcej technickej infraštruktúry pre rozvoj športových aktivít, najmä potreba rekonštrukcie a modernizácie existujúcich technicky zastaralých športových zariadení a areálov, a znižovanie energetickej náročnosti športových zariadení v správe mesta.

„Ciel' bez plánu je len... želanie“
Antoine de Saint-Exupéry

2.1 Správa mesta

Systém dobrej správy mesta je základom rozumného mesta a má vplyv na širokú škálu oblastí jeho rozvoja. Zahŕňa súbor aktivít samosprávy, ktoré by mali byť zacielené na zvyšovanie kvality života v meste. Kľúčovými prvkami sú najmä zber a využívanie dát, spolupráca a komunikácia s občanom, reagovanie samosprávy na ich podnety a poskytovanie služieb. Najväčšou výzvou pre mesto Bratislava je zdieľanie čo najširšieho rozsahu dát a informácií s občanmi a otvorenie dát smerom k občanovi.

DOBRÁ SPRÁVA PRE MESTO : MODERNE RIADENÉ A EFEKTÍVNE MESTO

Strategický cieľ – SÚČINNOSŤ

Správa mesta založená na inteligentnom, efektívnom a otvorenom systéme a budovaní spoločenskej zodpovednosti a rozumnej spoločnosti, ktorá sa môže konštruktívne zapájať do spoločenského a kultúrneho života v meste.

Merateľné ukazovatele

- počet zdieľaných dát a informácií prostredníctvom mestského portálu otvorených dát
- počet nových služieb Bratislavskej mestskej karty
- počet vybavených prípadov (rôzne druhy subjektov) prostredníctvom systému elektronickej samosprávy
- počet nových otestovaných riešení podporujúcich modernú správu mesta

Opatrenia

1.1 Efektívny manažment mesta založený na integrovanom systéme riadenia a kontroly územia a otvorenom manažmente dát, ktorý zahŕňa:

- inštitucionálne zabezpečenie agendy koncepcie Bratislava rozumné mesto 2030 v rámci vlastnej organizačnej štruktúry,
- inteligentný dátový manažment zahŕňajúci revíziu existujúcich dát, spracovanie priestorových dát s využitím GIS, tvorbu štruktúrovaných databáz podľa kategórií dát (napr. fiškálne, socioekonomické, environmentálne, dopravné dáta, dáta o verejných inštitúciách, o verejných priestoroch a pod.), nastavenie prístupu k dátam (pracovné interné dáta, dáta pre verejnosť, dáta pre partnerov mesta), nastavenie pravidiel pre obsah, štruktúru, aktuálnosť a bezpečnosť dát a zdieľanie prostredníctvom internetovej platformy,
- zavedenie integrovaného systému kontroly územia mesta (využitie technológií pre zber dát a monitoring),
- zavedenie integrovaného informačného systému a systému otvorených dát (komunikácia integrovaných dát smerom k občanovi, otvorené dáta pre občana a prístup k priestorovým informáciám prostredníctvom on-line portálu, zdieľanie dát vo verejnom priestore formou tzv. City Dashboard riadiaceho a informačného portálu mesta),...

Otvorené dáta pre občana

1.2 Vytvorenie podmienok pre testovanie inovácií

Podpory testovacieho prostredia nových riešení „Living Lab“ (mesto ako živé laboratórium)

○ Testovanie inovácií v mestskom prostredí

1.3 Elektronizácia služieb samosprávy

(E-Government) s účelom zjednodušenia poskytovania služieb samosprávy prostredníctvom informačno-komunikačných technológií a vzdialeného prístupu: zahŕňa rozširovanie a neustály vývoj elektronizácie služieb Bratislavskej samosprávy, rozšírené využitie Bratislavskej mestskej karty ako nástroja pre elektronické služby pre občana, ktoré môže využiť v rôznych oblastiach života mesta (napr. verejná doprava, kultúra, cestovný ruch, šport)

○ Komunikácia so samosprávou z pohodlia domova

1.4 Budovanie imidžu a identity mesta

Aktívna participácia verejnosti pri rozhodovaní a správe mesta prostredníctvom realizácie participatívnych projektov

○ Komunikácia so samosprávou z pohodlia domova

1.5 Regionálny a nadregionálny rozvoj hlavného mesta SR

Na báze koordinácie územného rozvoja mesta v cezhraničných regiónoch, napr. spolupráca Slovensko – Rakúsko

○ Rozvoj mesta v prihraničných oblastiach

Aktívne projekty:

Kontaktné pracovisko služieb pre občanov – komunikácia, marketing, cestovný ruch a zahraničné vzťahy (hlavné mesto Bratislava)

Elektronizácia služieb bratislavskej samosprávy (OP BK, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

BAUM 2020 – Bratislava územný manažment, koordinácia územného rozvoja hlavného mesta SR a okolitých rakúskych obcí, (ERDF, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

2.2 Mobilita

Problematika udržateľných foriem mobility obyvateľov, návštevníkov, ale i tovarov a služieb je podobne ako pre iné mestá kľúčovou výzvou aj pre Bratislavu. Narastá dopyt po zvýšení efektivity, komfortu, ekologizácii dopravy, dostupnosti čo najväčšieho územia a služieb. Pritom treba znížiť negatívny vplyv dopravy na kvalitu životného prostredia (najmä emisií do ovzdušia, hluk). Najväčšou výzvou je zníženie individuálnej automobilovej dopravy a preferencia udržateľných druhov dopravy (hromadnej – najmä koľajovej dopravy, pešej a cyklistickej dopravy). Zároveň s plánovaním a realizáciou riešení je dôležitý aj systematický monitoring a efektívna správa dopravných dát a dopravnej infraštruktúry.

MESTO V POHYBE : DYNAMICKÉ A ZDRAVÉ MESTO

Strategický cieľ – SPOLAHLIVOSŤ

Udržateľný a efektívny manažment dopravy vrátane zberu, analýzy a využitia integrovaných dát o doprave v meste, s dôrazom na:

- zvyšovanie ponuky a atraktivity prepravy obyvateľov formou verejnej osobnej (mestskej, prímestskej) dopravy
- podporu rozvoja aktívnej dopravy obyvateľov tzn. pešej a cyklistickej dopravy
- znížovanie emisií v doprave na báze podpory elektromobility
- zvyšovanie dostupnosti mestského územia a služieb
- zvyšovanie kvality verejného priestoru
- trvalú udržateľnosť kvality životného prostredia a kvality života obyvateľov.

Merateľné ukazovatele

- Zníženie podielu motorizovanej individuálnej dopravy na 35 % v roku 2025, 25% v roku 2030 a menej ako 20% v roku 2040 (v zmysle ÚGD, 2015),
- Zníženie počtu vozidiel na konvenčné palivá v mestskej hromadnej doprave na polovicu do roku 2030; ich postupné vyradenie z prevádzky v rámci mesta do roku 2050 (v zmysle ÚGD, 2015)
- Udržateľný nárast počtu prepravených osôb v IDS BK
- Zníženie emisií z dopravy
- Zvýšenie počtu bezbariérových prístupných zastávok v Bratislave
- Počet križovatiek s preferenčnými opatreniami v prospech MHD zvýšenie cestovnej rýchlosti MHD
- Zvýšenie presnosti autobusovej a trolejbusovej MHD počas dopravných špičiek
- Zvýšenie dĺžky vybudovaných cyklotrás v Bratislave
- Počet zrekonštruovanej infraštruktúry pre pešiu dopravu

Opatrenia

2.1 Budovanie inteligentného dopravného systému (ITS)

Zabezpečenie efektívnejšieho využívania dopravnej infraštruktúry, tzn. komplexné dátové prepojenie rôznych druhov dopravy v meste a zavádzanie inteligentného riadenia križovatiek

Inteligentné riadenie

2.2 Rozvoj integrovaného dopravného systému

Rozvoj integrovaného dopravného systému, vrátane posilnenia významu koľajovej dopravy a vytvárania podmienok pre rýchlejšiu, pravidelnejšiu a spoľahlivejšiu MHD so zameraním sa na rozvoj verejnej hromadnej dopravy a informatizáciu a platobné systémy vo verejnej doprave

○ Atraktívna, moderná a komfortná verejná hromadná doprava

2.3 Rozvoj bezemisnej a nízkoemisnej dopravy

Ekologizáciu cestnej dopravy vrátane MHD (napr. podpora elektromobility), tvorbu cyklistickej siete a systému zdieľaných bicyklov (tzv. bikesharing) a budovanie atraktívnej pešej infraštruktúry, carsharing založený na čisto ekologických dopravných prostriedkoch

○ Čistejšie ovzdušie

2.4 Systémové riešenie statickej dopravy

Systémové riešenie statickej dopravy so zavedením inteligentných prvkov

○ Vyššia kvalita verejného priestoru

Aktívne projekty:

Informatizácia MHD v Bratislave – zvýšenie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy, osadenie informačných tabúl využívajúcich údaje o polohe získanej z GNSS zariadení v dopravných prostriedkoch na zastávky MHD (ERDF, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, DPB a.s.)

Nosný dopravný systém – modernizácia električkových tratí, výstavba električkovej trate do Petržalky (EÚ, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

Bikesharing – zdieľanie bicyklov, podpora cyklistickej dopravy (rozpočet mesta, súkromný investor / hlavné mesto Bratislava, Slovnaft a.s.)

Urban-E – elektromobilita, infraštruktúra a inovatívne intermodálne služby, vybudovanie 55 nabíjajúcich staníc pre elektromobily, (Grant EK / Bratislava - hlavné mesto Bratislava, Ľubľana, Záhreb), spolupráca s privátnym sektorom - ZSE a.s.

Up! City – zrealizovaný mestský projekt zameraný na podporu elektromobility v meste, poskytovanie ekologických foriem mobility občanom a návštevníkom mesta – elektromobily, mestské bicykle, cargo bicykle, elektrické bicykle, elektrokolobežky, (Volkswagen Slovakia (VW SK), Aliancia Stará Trznica (AST), hlavné mesto Bratislava, ZSE a.s., cyklokuriér Švihaj šuhaj)

2.3 Energetika

Efektívna a ekologická výroba energií s cieľom znížiť spotrebu energií z tzv. „nečistých“ energetických zdrojov (fosílna palivá) a ich negatívne vplyvy na životné prostredie je pre mesto Bratislava vzhľadom na energetické východiská mesta veľkou príležitosťou. Rovnako aj zvyšovanie energetickej efektívnosti budov, verejného osvetlenia a celkové znižovanie spotreby energií na území mesta. Dôležitá je spolupráca mesta s kľúčovými inštitúciami, organizáciami a podnikateľským sektorom v rámci zberu a analýzy dát o energiách (výroba, spotreba, podiel obnoviteľných zdrojov energie). Želaným výsledkom je dosiahnutie úspor energií, zníženie nákladov na energiu a zníženie negatívnych účinkov na kvalitu životného prostredia.

MESTO ROZMÝŠĽA: ÚSPORNÉ A EKOLOGICKÉ MESTO

Strategický cieľ – STABILITA

Podpora ekologickej výroby energií na báze obnoviteľných zdrojov energie (OZE) s využitím inovácií a nízko-emisných technológií, zvyšovanie energetickej efektívnosti mestskej infraštruktúry a budov ako aj zavádzanie nových technológií s nižšou spotrebou resp. vyššou energetickou efektívnosťou za účelom :zníženia celkovej spotreby energií, zvýšenia energetickej nezávislosti od fosílnych palív, zníženia emisií z energetiky, zvýšenia kvality ovzdušia a kvality života obyvateľov.

Merateľné ukazovatele

- Pokles emisií skleníkových plynov o 30% do roku 2030 v porovnaní s úrovňou v roku 1990
- Zníženie spotreby energií o 20% pre potreby mesta a podriadených organizácií do roku 2030 v porovnaní s úrovňou v roku 2015

Opatrenia

3.1 Zavádzanie nových technológií

Zavádzanie nových technológií podporujúcich vyššiu energetickú efektívnosť v mestskej infraštruktúre na báze systémov pre monitoring a optimalizáciu spotreby energií, zahŕňajúc zavedenie inteligentného, viacúčelového a úsporného verejného osvetlenia a zefektívnenie dodávky energií v meste.

Rozumné energetické siete

3.2 Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej efektívnosti

Znižovanie energetickej náročnosti a zvyšovanie energetickej efektívnosti budov vrátane kultúrnych pamiatok vo vlastníctve resp. v správe mesta zahŕňajúc energetickú modernizáciu budov a podporu využívania lokálnych obnoviteľných zdrojov energií.

Úsporné a inovatívne hospodárenie s energiami

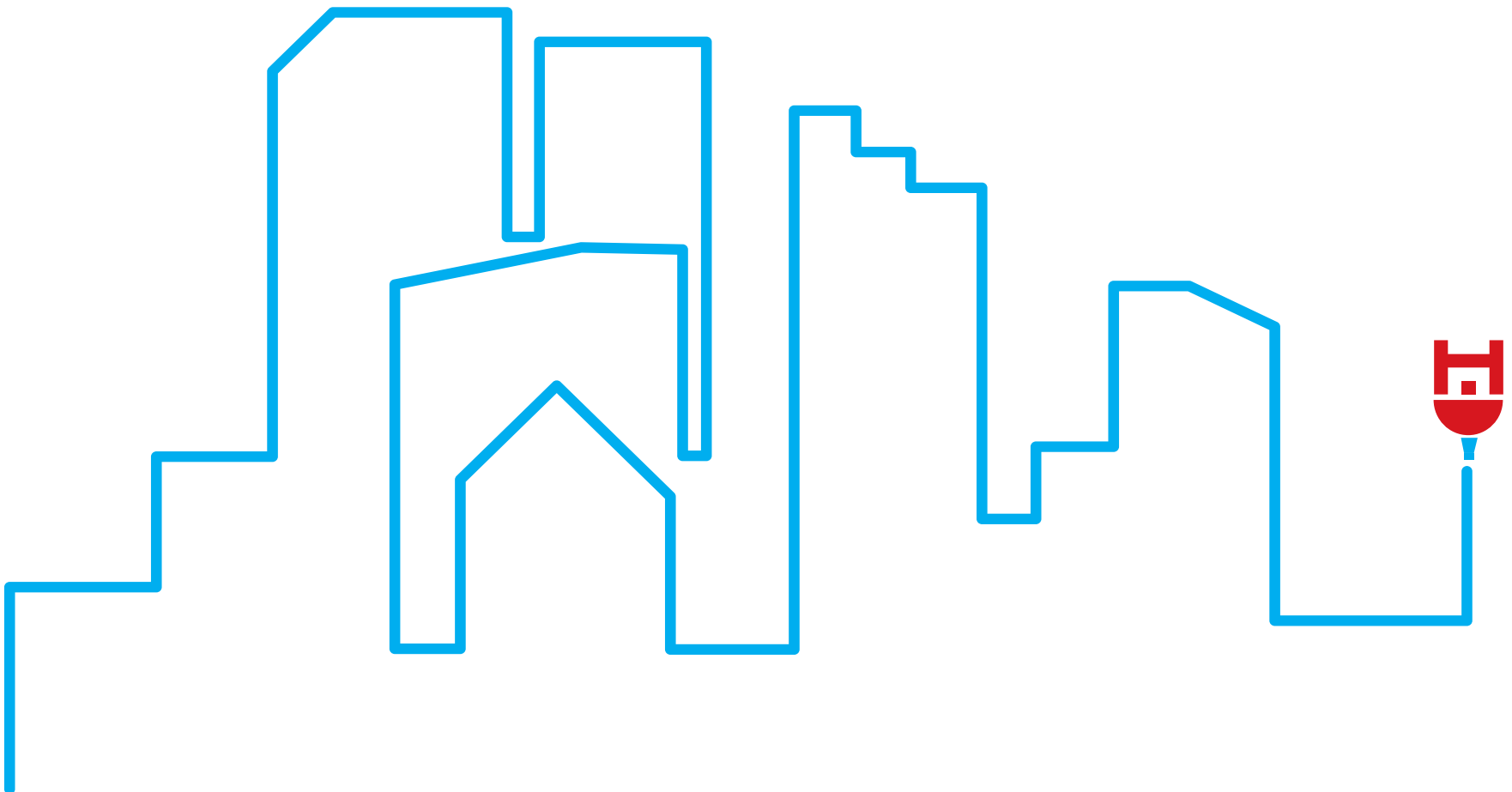
Aktívne projekty:

EU-GUGLE – Európske mestá slúžiace ako zelená mestská brána k líderstvu v udržateľnej energii, (ERDF, MŽP SR, rozpočet mesta /hlavné mesto Bratislava, Technický a skúšobný ústav stavebný, Slovenská rada pre zelené budovy, Aachen – Nemecko, Milano – Taliansko, Sestao – Španielsko, Tampere – Fínsko, Gaziantep – Turecko, Viedeň – Rakúsko, Gothenburg - Švédsko)

Urban-E – elektromobilita, infraštruktúra a inovatívne intermodálne služby, vybudovanie 55 nabíjaciach staníc pre elektromobily (Grant EK, rozpočet mesta/ hlavné mesto Bratislava, L'ubl'ana, Záhreb)

Implementácia akčného plánu udržateľného energetického rozvoja (EIB, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

Energetické zhodnotenie odpadu (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, OLO a.s.)

2.4 Životné prostredie

Obyvatelia chcú žiť v čistom a zdravom životnom prostredí. Zároveň chcú mať dostupný a kvalitný tovar a služby. S tým sú však spojené aktivity, ktoré často výrazne nepriaznivo vplyvajú na kvalitu životného prostredia (napr. priemyselná výroba, doprava...) Nájsť rozumné riešenie a vyhovieť obom požiadavkám, je kľúčovou výzvou pre Bratislavu aj iné veľké mestá.

MESTU SA NELENÍ : ZELENÉ MESTO S NÍZKOU ENVIRONMENTÁLNOU STOPOU

Strategický cieľ – STAROSTLIVOSŤ

Šetrné a efektívne využívanie a trvalo udržateľná ochrana a obnova životného prostredia pre zabezpečenie zdravého a kvalitného života obyvateľov a návštevníkov mesta

Merateľné ukazovatele

- Počet obnovených/vytvorených zelených plôch
- Počet grantov na podporu malých projektov udržateľného hospodárenia so zrážkovou vodou
- Množstvo zdieľaných dát o kvalite pôd

Opatrenia

4.1 Podpora multifunkčnej zelenej a modrej infraštruktúry a verejných priestorov

Podpora multifunkčnej, udržateľnej zelenej a modrej infraštruktúry a verejných/ poloverejných priestorov v meste v rámci adaptácie mesta na zmeny klímy s dôrazom na zlepšenie mikroklimy (znižovanie teploty ovzdušia, zvýšenie vlhkosti vzduchu), zvýšenie biodiverzity (rozmanitosť rastlinných a živočíšnych druhov), zvýšenie ekologickej stability (prepojené ekosystémy zabezpečujúce rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine), zahŕňa:

- koncepčný prístup k tvorbe verejných priestorov a zelenej infraštruktúry (manuály tvorby verejných priestorov, stratégia zelenej infraštruktúry, program starostlivosti o dreviny, dokumentácia miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES), posilnenie biokoridorov (napr. dopravná zeleň a pod.),
- rozvoj zelenej infraštruktúry pre posilnenie ekosystémových služieb.

Zdravé mesto s príjemnou mikroklimou

4.2 Efektívny, ekologický a udržateľný manažment vôd

Podzemných, povrchových, zrážkových za účelom zabezpečenia trvalo udržateľného, hospodárneho využívania a ochrany kvality a kvantity vôd na území mesta na báze spolupráce relevantných aktérov - odborníkov, organizácií z oblasti vodného hospodárstva, vedy a výskumu so zohľadnením záujmov a potrieb všetkých užívateľov vôd (efektívna integrácia modrej – zelenej – sivej línie v rámci mestskej infraštruktúry v súlade s potrebami adaptácie mesta na zmenu klímy a bezpečného zásobovania obyvateľov pitnou vodou)

Hospodárenie s vodou

4.3 Podpora zázemia pre vznik a rozvoj mestských komunitných záhrad

Podpora zázemia pre vznik a rozvoj mestských komunitných záhrad ako priestoru pre oddych, zdieľanie spoločných záujmov a voľnočasových aktivít občanov, zahŕňa zber a zdieľanie dát o kvalite mestských pôd informáciu o ich potenciálnom znečistení, vhodnosti na záhradkárске alebo okrasné účely na báze aktívnej spolupráce mesta s akademickým sektorom.

Návrat prírody do mesta

Aktívne projekty:

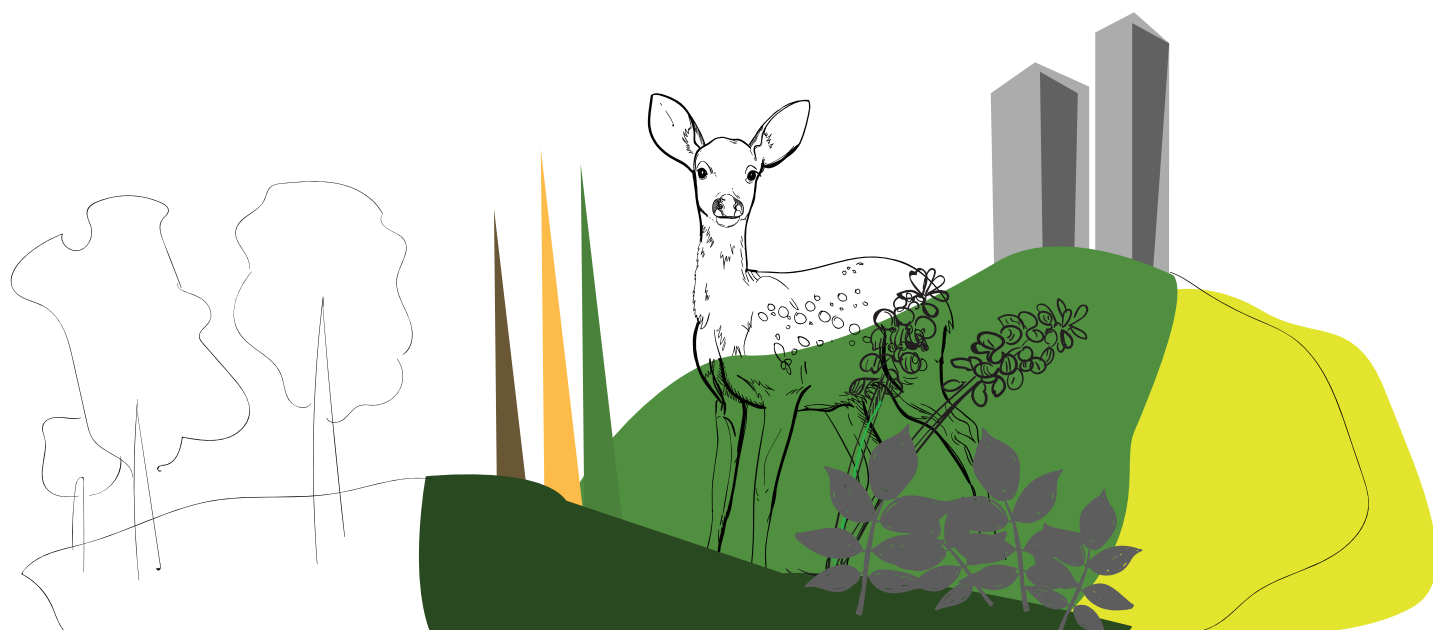
EU-GUGLE – Európske mestá slúžiace ako zelená mestská brána k líderstvu v udržateľnej energii, (ERDF, MŽP SR, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

RESIN – Klimaticky prispôsobivé mestá a infraštruktúry, zraniteľnosť mesta voči zmene klímy (EU Horizont 2020, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, spolu 17 partnerov z jedenástich krajín)

BAUM 2020 – Bratislava územný manažment, koordinácia územného rozvoja hlavného mesta SR a okolitých rakúskych obcí, (ERDF, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

CITY NATURE – Vývoj ekosystémových nástrojov a služieb pre ochranu a obnovu biodiverzity v Bratislave a Viedni (ERDF, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, Mestské lesy v Bratislave)

Grantová schéma na podporu malých projektov udržateľného hospodárenia so zrážkovou vodou v hlavnom meste Slovenskej republiky Bratislave - udržateľnosť projektu Bratislava sa pripravuje na zmenu klímy- pilotná aplikácia opatrení v oblasti zadržiavania zrážok v urbanizovanom prostredí (rozpočet mesta)

2.5 Obehové hospodárstvo

Obehové hospodárstvo je založené na efektívnom využívaní zdrojov a prírodných surovín a ekonomických aktivitách podporujúcich prevenciu tvorby odpadov. Tieto spočívajú najmä v opätovnom zhodnotení odpadov ako suroviny pre ďalšie využitie, či výrobe recyklovateľných výrobkov. Patrí sem napr. aj nové využitie nevyužívaných, resp. degradovaných území v mestách (opustených priemyselných areálov, objektov a pod.) v rámci urbánneho rozvoja. Rýchly rast a rozvoj Bratislavy, nárast počtu obyvateľov a koncentrácia ľudských aktivít vyvíja veľký tlak na „environmentálnu stopu“ mesta. Bratislava preto podobne ako iné veľké mestá čelí výzve vytvárať zázemie pre zavedenie princípov obehového hospodárstva do praxe.

MESTO PODNIKÁ : EKONOMICKY PROSPERUJÚCE A UDRŽATEĽNÉ MESTO

Strategický cieľ – SYSTÉMOVOSŤ

Rozvoj obehového hospodárstva a vytváranie zázemia pre zavedenia jeho princípov do praxe.

Merateľné ukazovatele

- Počet zberných dvorov na území mesta (triedenie odpadu)
- Počet zariadení na kompostovanie (využitie biologického odpadu)
- Register nevyužívaných území tzv. brownfieldy na území hlavného mesta SR Bratislavy

Opatrenia

5.1 Efektívny a ekologický integrovaný manažment odpadového hospodárstva

- zavedenie inteligentného systému odpadového hospodárstva v zhodnocovaní odpadov a znižovaní objemu skládkovaného odpadu, vrátane zostavenia priestorovej databázy a poskytovanie informácií o zvoze a triedení odpadov (budovanie kontajnerových stanovišť, údaje o objeme kontajnerov, druhy kontajnerov, poloha, počet a otváracia doba zberných dvorov, frekvencia vývozov),
- inovatívny prístup k recyklácii odpadu so zameraním sa na ich ďalšie ekonomické zhodnotenie na báze spolupráce s podnikateľskými subjektami, najmä vytvorenie systému zdieľania informácií o možných spôsoboch ďalšieho zužitkovania triedených odpadov, vrátane podpory vzdelávania verejnosti v oblasti triedenia a recyklácie odpadov.

Odpad opäť surovinou

5.2 Brownfieldy

Podpora transformácie nevyužitých území tzv. brownfieldy na báze vytvoreného registra nevyužívaných území a prehodnotenia možnosti a vhodnosti ich využitia na nové účely

Zníženie „vizuálneho smogu“ z chátrajúcich areálov

Aktívne projekty:

Odstraňovanie nezákonne uložených odpadov z nehnuteľností v priamej správe mesta (rozpočet mesta)

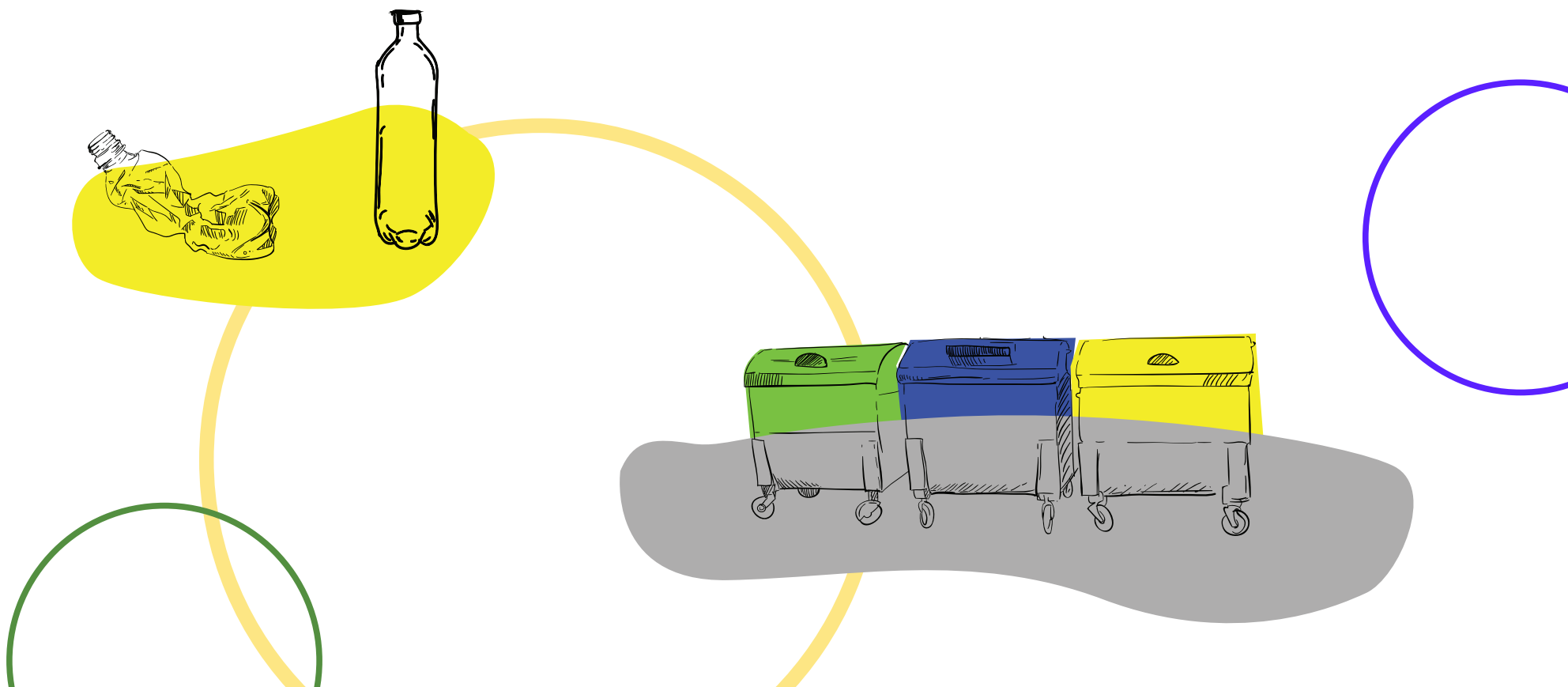
Pilotný projekt na budovanie polopodzemných kontajnerov na 3 vybraných lokalitách a jeho aplikácia v praxi na účely podpory udržiavania čistoty a zvýšenia efektívnosti zberu pri zníženom intervale odvozu (rozpočet mesta)

Dobudovanie a rozšírenie zariadenia na zber odpadov – zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov (OP KŽP, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, OLO a.s.)

Zber a zhodnotenie BRO mesta Bratislava – I. etapa – zvýšenie miery zhodnocovania biologicky rozložiteľných odpadov zo záhrad v individuálnej bytovej výstavbe a komplexnej bytovej výstavbe, (OP KŽP, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, OLO a.s.)

Projekt OLOMÁNIA – celoročná súťaž pre deti, bratislavských materských, základných a špeciálnych škôl, ktorej cieľom je naučiť ich správne nakladať s komunálnym odpadom, osvojiť si témy ako recyklácia, ochrana životného prostredia, separácia odpadu a spoločenská zodpovednosť (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, OLO a.s.)

Štúdia Brownfields na území hlavného mesta SR Bratislavy, máj 2016, (rozpočet mesta)

2.6 Podnikanie

Kapitál ľudských zdrojov v oblasti tvorby a realizácie inovácií je sústredený predovšetkým v akademickom a podnikateľskom prostredí. Jeho využitie v prospech rozvoja mesta je veľmi dôležité. Úloha rozumného mesta spočíva najmä vo vytvorení a aktívnej podpore zázemia pre inovátorov a začínajúcich podnikateľov. Dôležitá je komunikácia medzi mestom a podnikateľmi vrátane tých začínajúcich, ktorá by sa mala postupne zjednodušovať, aby sa odbúrala byrokratická a administratívna záťaž. V tomto kontexte má mesto možnosť a prostriedky pomôcť nádejným podnikateľom, firmám a inovátorom, ktorí chcú začať podnikáť aj v oblastiach týkajúcich sa myšlienkového prístupu smart city. Táto pomoc nemusí spočívať len v samotnej finančnej podpore. Môže sa týkať aj iných foriem pomoci, napríklad zdieľané dáta, kontakty a napojenie na rôznych stakeholderov, komunikácia, možnosť testovať svoje prototypy v mestskom prostredí (koncept Living Lab) a iné. Výhodou pri podpore podnikateľov v oblasti inovácií je tiež podpora vzniku nových pracovných miest a uplatnenie mladých profesionálov na trhu práce – teda lepšia efektivita využívania ľudských zdrojov, ktorými Bratislava disponuje.

MESTO SA MENÍ : INOVATÍVNE MESTO

Strategický cieľ – SPOLUPRÁCA

Vytváranie podmienok v meste Bratislava tak, aby sa mesto stalo inovačným a podnikateľským centrom v širšom regióne, zlepšovanie miestneho podnikateľského prostredia a podmienok na implementáciu inovatívnych riešení a podpora rozvoja excelentnej vedy, výskumu a inovácií na území mesta.

Merateľné ukazovatele

- Počet novozaložených výskumno-vývojových a kreatívnych centier vytvorených subjektami súkromného sektora na území mesta
- Počet novozaložených malých a stredných podnikov na území mesta
- Počet zrealizovaných súťaží a výziev na zapojenie podnikateľského a kreatívneho sektora v rámci rozvojových aktivít mesta
- Počet podporených talentov

Opatrenia

6.1 Podpora a propagácia inovatívnych riešení a ich spájanie s praxou

- vytvorenie funkčnej interaktívnej on-line databázy na podporu aktivít podnikateľov - inovátorov a kreatívnych centier, testovanie inovatívnych riešení v praxi v kontexte mesto ako živé laboratórium (tzv. LivingLab),
- vytvorenie kreatívneho mestského centra na podporu a rozvoj kreatívneho talentu, podnikateľského ducha a netechnologických inovácií s použitím informačných technológií ako aj na podporu dopytu po kreatívnej tvorbe (na báze transformácie nevyužívaného objektu, tzv. brownfield),
- sprostredkovanie prenosu výsledkov výskumu a vývoja do praxe a pre spoluprácu, výskumného, akademického a súkromného sektora.

Využitie inovačného potenciálu začínajúcich podnikateľov

Aktívne projekty:

CERlecon – regionálna inovačná ekosystémová sieť Centrálnej Európy, prepojenie jednotlivých zložiek inovačného podnikateľského ekosystému (vzdelanie – veda a výskum – podniky – podporné inštitúcie a verejná správa). (ERDF, Program Interreg Central Europe, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, SBA)

Fablab – podpora otvorenej platformy digitálnych technológií pre dizajnérov, vývojárov, umelcov a študentov a širokú verejnosť (individuálne dotácie, rozpočet mesta)

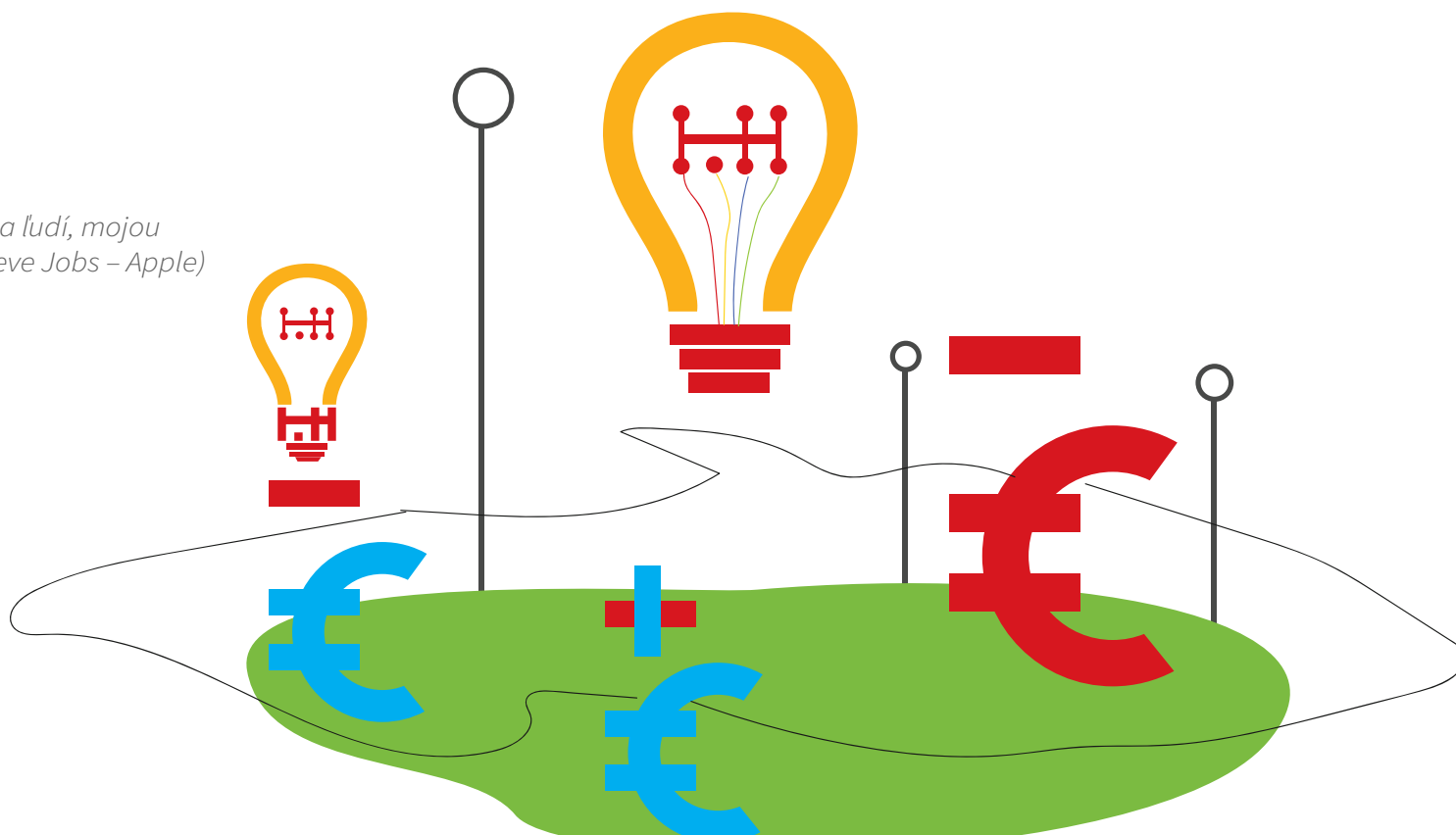
Urban Manufacturing – výmena skúseností medzi partnerskými mestami a regiónmi s cieľom zlepšiť politiku miest v oblasti podpory inovačnej infraštruktúry, zostavenie akčného plánu pre podporu priestorov pre spoluprácu začínajúcich podnikateľov (ERDF, Program InterregEurope, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

MUNISS – medzinárodná medziuniverzitná súťaž na báze spolupráce mesta a vzdelávacích a vedecko-výskumných inštitúcií – STU v Bratislave (rozpočet mesta)

Projekt Nová Obchodná – riešenie vizuálneho smogu systematickou spoluprácou jednotlivých zainteresovaných strán (Obchodná ulica a okolie o.z., hlavné mesto Bratislava, Staré mesto Bratislava, Mestský ústav pamiatkovej ochrany, obchodníci a majitelia budov)

Kultúrno-kreatívne centrum Bratislava (budova v majetku Ministerstva kultúry SR) – využitie priestorov Hurbanových kasární v centre mesta pre inovatívne start-upy v oblasti kultúrno-kreatívneho priemyslu (IROP, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

„Mojou prácou nie je byť dobrý na ľudí, mojou prácou je urobiť ich lepšími.“ (Steve Jobs – Apple)

2.7 Verejný priestor

Verejný priestor je miestom stretnutí, oddychu a pohybu ľudí, odrážajúci kvalitu života. Mal by to byť príjemný a bezpečný priestor, kde sa ľudia cítia ako doma. V mestskom živote kvalita jeho usporiadania prispieva nielen k životaschopnosti mesta, ale aj k jeho atraktivnosti. Kľúčovou výzvou pre Bratislavu je preto budovanie kvalitných, bezpečných a bezbariérových verejných priestorov, kde sa ľudia budú cítiť príjemne.

MESTO KTORÉ SA PÁČI : PRÍJEMNÉ A BEZPEČNÉ MESTO PRE ŽIVOT

Strategický cieľ – SPOLOČENSKOSŤ

Tvorba zdieľaných verejných priestorov, s dostupnou prírodou, ktoré poskytujú pobytové kvality, bohatosť zážitkov, zmyslového vnímania a poznávania, zahŕňajúc:

- metropolitný verejný priestor (geografickú a kultúrno - historickú identitu mestskej komunity)
- multifunkčný verejný priestor (priestor alternujúci anonymitu a stretávanie)
- štruktúrovaný verejný priestor (jasne diverzifikovaná hierarchia verejných priestorov od regionálnych prírodných území, cez mestské parky, námestia rôznej hodnoty na úrovni mesta či mestskej časti, ulice či spoločné priestory v kontakte so zástavbou, dvory a pod.)
- verejný priestor ako urbánny ekosystém (príroda -fauna, flóra, kultúra, človek), vyvažujúci prvok, prinášajúci kvalitu zelenej a modrej infraštruktúry na územie mesta napomáhajúci zlepšeniu klímy na území mesta aj s ohľadom na klimatické zmeny
- univerzálne dostupný verejný priestor pre všetkých ľudí bez rozdielu starý, mladý, deti, hendikepovaný) s dôrazom na urbánnu bezpečnosť (bezpečný, vybavený odolným a trvácny ergonomickým mobiliárom, uprednostňujúci ekologické formy dopravy, vylučujúci tranzitnú dopravu, prehľadný z hľadiska prevádzkových vzťahov)
- participatívny verejný priestor (zapojenie obyvateľov do tvorby kontaktných priestorov)

Merateľné ukazovatele

- Počet revitalizovaných a dobudovaných verejných priestorov
- Počet verejných architektonických súťaží

Opatrenia

7.1 Rozvoj verejných priestorov v meste

zahŕňajúc tvorbu, dobudovanie, revitalizáciu mestských verejných, poloverejných priestorov v oddychových/urbánnych častiach mesta na bázeu-platňovania nových požiadaviek na kvalitu verejných priestorov/priestranstiev, na nové spôsoby ich využitia.

Multifunkčné a bezpečné verejné priestory

7.2 Spolupráca v oblasti projektovania verejných priestorov

Spolupráca v oblasti projektovania verejných priestorov na báze zapojenia odbornej verejnosti do tvorby a výberu vhodných architektonických riešení verejných priestorov mesta – najmä revitalizácie existujúcich a návrhov pri nových verejných priestoroch, tvorby platformy pre spoluprácu s odborníkmi na celkovú kvalitu verejných priestorov – architektmi, organizovaní verejných architektonických súťaží s dôrazom nielen na technické kritériá ale aj pobytové kritériá a kritériá estetickej kvality.

○ Zapojenie občana na rozhodovacom procese pri tvorbe a rozvoji

Aktívne projekty:

BAUM 2020 – Bratislava územný manažment, koordinácia územného rozvoja hlavného mesta SR a okolitých rakúskych obcí, (ERDF, štátny rozpočet, rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava)

MUNISS – medzinárodná medziuniverzitná súťaž na báze spolupráce mesta a vzdelávacích a vedecko-výskumných inštitúcií – STU v Bratislave (rozpočet mesta)

Pilotný projekt Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni, národný projekt Verejná politika tvorby koncepcií a plánov využívania verejných priestorov a plôch v rámci samospráv – tvorba verejných politík v multisektorových partnerstvách – verejná správa, MVO, neziskové organizácie a iní relevantní aktéri, (OP EVS /ÚSV ROS, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť, hlavné mesto Bratislava)

Projekt Nová Obchodná – riešenie vizuálneho smogu systematickou spoluprácou jednotlivých zainteresovaných strán (Obchodná ulica a okolie o.z., hlavné mesto Bratislava, Staré mesto Bratislava, Mestský ústav pamiatkovej ochrany, obchodníci a majitelia budov)

Príprava a realizácia stavby – Park Komenského (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

Revitalizácia parčíka Čunovo v predpolí kostola sv. Michala (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

Vybudovanie parku v križovaní ciest Ružinovská a Tomášikova (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

PD a realizácia výstavby mestského parku v Karlovej Vsi (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

Mestský park Dúbravka – Pri kríži (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

Rekonštrukcia Námestia slobody (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

Promenáda Tyršovo nábrežie (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

2.8 Sociálna inklúzia

Sociálna inklúzia, resp. sociálne začleňovanie, sa týka hlavne najzraniteľnejšej skupiny obyvateľstva – seniorov, detí, matiek s deťmi, ľudí bez domova a žijúcich v sociálne zanedbaných štvrtiach. Víziou rozumnej Bratislavy je zvyšovanie úrovne kvality života všetkých obyvateľov vrátane sociálne slabších a znevýhodnených vrstiev, ako aj seniorov, ktorí musia čeliť novému svetu moderných technológií. Úloha

rozumného mesta spočíva najmä v podpore tvorby komunit s rovnakými príležitosťami, v poskytovaní sociálnych služieb využívajúcich inovatívne prístupy a podpore medzigeneračného porozumenia. Dôležité je vytvárať podmienky pre riešenie krízových situácií, vzdelávanie (formálne i neformálne), trávenie voľného času a tiež zladit' pracovný život s rodinným.

MESTO CÍTI : EMPATICKÉ MESTO

Strategický cieľ – SPOLUPATRIČNOSŤ

Minimalizácia sociálneho vylúčenia a podpora medzigeneračného porozumenia v spoločnosti

Merateľné ukazovatele

- Počet technických inovatívnych riešení v zariadeniach pre sociálne slabších a znevýhodnených občanov
- Počet podporených/realizovaných projektov v oblasti inovácií spoločenského charakteru
- Počet účastníkov realizovaných projektov zameraných na integráciu marginalizovaných skupín obyvateľov
- Počet seniorov zapojených do spoločných aktivít s mladými ľuďmi

Opatrenia

8.1 Zvyšovanie kvality sociálnych služieb a pomoc ľuďom

Zvyšovanie kvality života obyvateľov v zariadeniach/centrách poskytujúcich sociálne služby a pomoc ľuďom bez domova (denné centrá, zariadenia opatrovateľskej služby, nocľaháreň) na báze zavádzania inovatívnych riešení:

- technického charakteru za účelom skvalitňovania prostredia (IK technológie, modernizácia existujúcich objektov, monitorovacie systémy)
- spoločenského charakteru za účelom zmierňovania sociálneho vylúčenia a krízových situácií (prevenčné a integračné programy, edukačné programy, voľnočasové aktivity)

Kvalitný a zdravý život znevýhodnených a sociálne slabších občanov

8.2 Podpora medzigeneračného porozumenia

- zblížovaní potrieb a nárokov staršej a mladšej generácie s účelom zachovania hodnôt a tradícií staršej generácie, ich prínose do rozvoja celej spoločnosti
- priblíženie moderných technológií a inovácií využívaných mladými ľuďmi k potrebám a schopnostiam/možnostiam seniorov mať z nich úžitok
- podporovaní komunikácie medzi oboma generáciami prostredníctvom spoločných kultúrnych, vzdelávacích či voľnočasových a športových aktivít (napr. prepojenie modernej kultúry a mladých umelcov so seniormi – využívanie vizuálneho jazyka ako komunikačného prvku medzi generáciami)

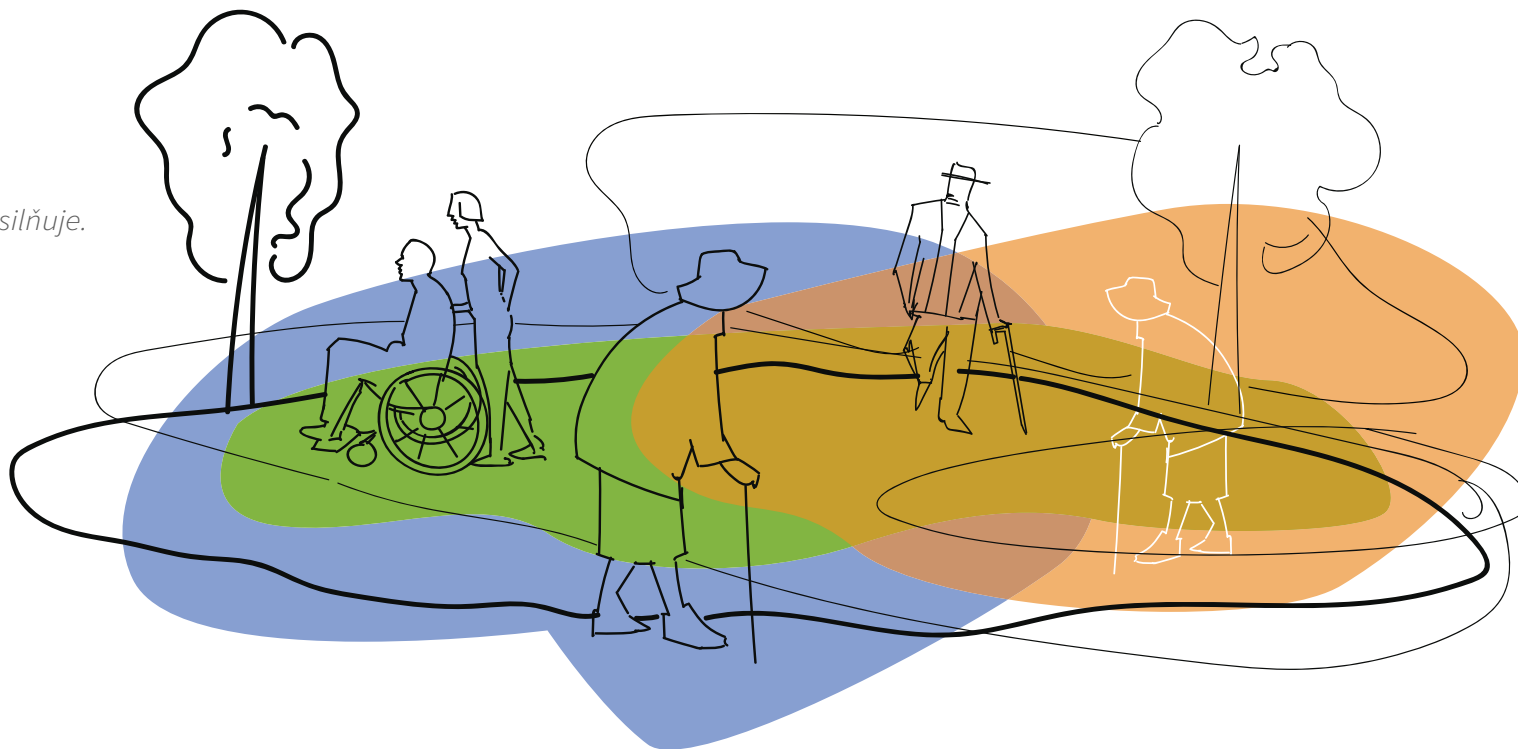
Spájanie hodnôt rôznych generácií

Aktívne projekty:

Podpora vybraných sociálnych služieb krízovej intervencie na komunitnej úrovni – Podpora sociálnych služieb v nízkoprahovej sociálnej službe pre deti a rodinu Fortunáčik–nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu (ESF, štátny rozpočet / hlavné mesto Bratislava)

Podpora deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti pre Krízové centrum REPULS– zariadenie poskytujúce nepretržitú profesionálnu podporu ľuďom, ktorí sa ocitli v krízovej životnej situácii predovšetkým pobytovou formou (ÚPSVaR, NFP / hlavné mesto Bratislava)

*Múdrost' očisťuje, ľudskosť posilňuje.
Konfucius*

2.9 Vzdelávanie

Rozumné mesto potrebuje vzdelaných ľudí. Cieľom moderného vzdelávania v Bratislave je zmysluplné využitie výsledkov z oblasti vývoja a realizácie inovácií v rôznych oblastiach rozvoja mesta. Dôležitá je spolupráca a prepojenie škôl s viacerými partnermi (projekty spolupráce, start-upové projekty). Rozumné vzdelávanie bude mať pozitívny vplyv na uplatnenie sa mladých ľudí na trhu práce a tým aj na všetky ostatné vrstvy a skupiny obyvateľstva.

MESTO MÁ DOMÁCU ÚLOHU : MESTO MODERNÉHO VZDELÁVANIA

Strategický cieľ – SPOLUÚČASŤ

Podpora participácie detí a mladých ľudí na živote mesta

Merateľné ukazovatele

- Počet detí a mladých ľudí zapojených do inovatívnych projektov
- Počet prenesených/adaptovaných technológií a systémov do vyučovacieho procesu
- Počet zrealizovaných workshopov/poradenských kurzov/rekvalifikačných kurzov

Opatrenia

9.1 Rozvoj infraštruktúry, podpora vzdelávania a nových foriem spolupráce

Je založená na vytvorení tútorstiev pre deti a mládež, so zameraním sa na jednotlivé oblasti rozvoja Bratislavy ako rozumného mesta, podpore zapájania sa škôl do výziev mesta cez inovatívne projekty s využívaním moderných IK technológií a inovatívnych riešení

Inovácie pre deti a mládež

9.2 Posilnenie spoločenského povedomia

- Posilnenie spoločenského povedomia ako reakcia na neustály technologický a spoločenský vývoj, vzdelávanie verejnosti, zahŕňajúc
- vzdelávanie a rozvoj zručností v spolupráci verejného, súkromného a neziskového sektora (poskytnutie priestorov pre kurzy, univerzitu tretieho veku, kariérne poradenstvo, workshopy, rekvalifikačné kurzy,...),
  - podporu povedomia o environmentálnej stope spoločnosti (napr. význam triedenia a recyklácie odpadov, význam ochrany životného prostredia zdrojov pitných vôd, ekosystémov, biodiverzity),
  - rozšírenie osvetových a edukačných aktivít pre sociálne slabších a znevýhodnených občanov a seniorov,...

Prístup širokej verejnosti k rôznym formám vzdelávania

Aktívne projekty:

Letná Bratislavská univerzita seniorov – bezplatné vzdelávanie seniorov (hlavné mesto Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave)

Kancelária zdravé mesto – vzdelávanie v oblasti verejného zdravia a zdravého životného štýlu so zameraním sa na udržanie dobrého zdravotného stavu obyvateľov Bratislavy, zmenu životného štýlu obyvateľov Bratislavy, zlepšenie životného a pracovného prostredia mesta

*„Múdrosť nie je výsledkom štúdia, ale celoživotného snaženia o jej získanie.“
Albert Einstein*

2.10 Kultúra

Bratislava ako hlavné mesto Slovenskej republiky je jedným z významných centier kultúrneho života a umenia na Slovensku. Rozvoj kultúry, ochrany kultúrneho dedičstva a využívanie kultúrnych pamiatok a zariadení umožňuje kultúrno-umelecké vyžitie obyvateľstva a zároveň poskytuje nové možnosti pre rozvoj kultúrno-kreatívneho priemyslu. Využívanie jedinečných osobitostí mesta prostredníctvom kultúrnych a vzdelávacích podujatí a aktivít zvyšuje atraktivitu mesta, podporuje cestovný ruch a zdravý lokálpatriotizmus obyvateľov Bratislavy.

DUCH MESTA : MESTO S BOHATOU HISTÓRIOU, TRADÍCIAMI A KULTÚRNYM DEDIČSTVOM

Strategický cieľ – SPOZNÁVANIE

Podpora moderných trendov, inovácií a technológií v oblasti ochrany, zveľaďovania, spoznávania a sprostredkovania kultúry, kultúrneho dedičstva a umenia všetkým generáciám

Merateľné ukazovatele

- Počet zrealizovaných kultúrnych podujatí a kultúrnych inštitúcií/zariadení (nárast návštevnosti),
- Vytvorenie inteligentných aplikácií (nové trendy a technológie) s označením kultúrnych pamiatok a pamätihodností mesta vo viacjazyčných formách
- Zavedenie IK technológií do služieb mesta v oblasti kultúry (knihnice, galérie, múzeá)

Opatrenia

10.1 Rozvoj kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu

Rozvoj kultúry, kultúrneho a kreatívneho priemyslu založený na ochrane a propagácii kultúrohistorického dedičstva a umenia a zvýšení kvality ponuky kultúrnych podujatí a aktivít prostredníctvom technických a technologických inovácií (napr. komplexný web o kultúrno-historickom dedičstve s aplikáciou na báze mapovej služby, podpora začínajúcich umelcov cez kultúrno-kreatívne centrum, inovatívny spôsob využitia umenia napr. využitie umenia ako komunikačného prvku medzi generáciami)

Zapojenie kultúry do každodenného života

10.2 Identita mesta

Budovanie jedinečnej identity mesta a jeho propagácia založené na rozvoji geniusloci a lokálpatriotizmu, zahŕňa podporu aktivít/projektov zameraných na históriu Bratislavy a jednotlivých jej častí a aktivít/projektov špecificky zameraných na vytváranie vzťahu obyvateľov Bratislavy k svojmu mestu

Bratislava – moje mesto

10.3 Ochrana a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva, modernizácia infraštruktúry

Ochrana a zveľaďovanie kultúrneho dedičstva, modernizácia a rozvoj infraštruktúry v oblasti kultúry zahŕňajúc prestavbu a obnovu pôvodných priemyselných objektov pre kultúrne a kreatívne využitie (podpora využitia nevyužívaných území, tzv. brownfieldov na vytvorenie zázemia pre kultúrno-kreatívne aktivity), obnovu mestského pamiatkového fondu a objektov pre kultúru (modernizácia objektov kultúry s využitím moderných technológií pri skvalitňovaní služieb a poskytovaním komfortu pre návštevníkov, obnova kultúrnych pamiatok a pamätihodností), zavádzanie inovatívnych technológií (napr. vybudovanie depozitára pre zbierkové predmety na báze inovatívnych technológií, zavedenie programu Moderná knižnica a pod.)

Ochrana kultúrnych hodnôt

Aktívne projekty:

Rekonštrukčné práce tzv. 2. etapy projektu NKP hrad Devín - sprístupnenie horného hradu verejnosti – pokračovanie rekonštrukčných prác nadväzujúcich na pamiatkovú obnovu hradobných konštrukcií časti areálu národnej kultúrnej pamiatky a sprístupnenie hornej časti hradu verejnosti a súčasné obnovenie expozície v podzemných jaskynných priestoroch hradného brala (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, Mestské múzeum Bratislava)

Projektový zámer hlavného mesta a Múzea mesta Bratislavy na výstavbu budovy správy hradu Devín so zázemím pre verejnosť - zámerom projektu je výstavba budovy správy hradu Devín so zázemím pre verejnosť – priestory pre vedecko-výskumné a vzdelávacie aktivity, zázemie pre prevádzkovo-technické zabezpečenie správy hradu a pre organizovanie kultúrnych podujatí v areáli hradu (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, Mestské múzeum Bratislava)

Rekonštrukcia Michalskej brány - komplexná pamiatková obnova Michalskej brány a veže, vrátane priestorov muzeálnej expozície Múzea zbraní (rozpočet mesta)

Grantový program hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy na podporu kultúry ArsBratislavensis – podpora umeleckých a kultúrnych aktivít v Bratislave, aktivít propagujúcich Bratislavu v Slovenskej republike i v zahraničí (rozpočet mesta)

Pamiatková obnova mestských objektov – zatraktívnenie a sprístupnenie nevyužitých významných historických priestorov, ktoré sú ťažiskové pre históriu mesta (rozpočet mesta, GIB)

„Ja myslím, že civilizácia nie je dobrá, keď je bez kultúry. Človek potrebuje k šťastiu a spokojnosti nielen pohodlie telesné, ale i duševné. Kultúra a civilizácie musí ísť ruka v ruke.“
Jan Werich

2.11 Cestovný ruch

Bratislava ako hlavné mesto Slovenskej republiky je jedným z významných centier kultúrneho života a umenia na Slovensku. Rozvoj kultúry, ochrany kultúrneho dedičstva a využívanie kultúrnych pamiatok a zariadení umožňuje kultúrno-umelecké vyžitie obyvateľstva a zároveň poskytuje nové možnosti pre rozvoj kultúrno-kreatívneho priemyslu. Využívanie jedinečných osobitostí mesta prostredníctvom kultúrnych a vzdelávacích podujatí a aktivít zvyšuje atraktivitu mesta, podporuje cestovný ruch a zdravý lokálpatriotizmus obyvateľov Bratislavy.

FOTOGENICKÉ MESTO : PRÍVETIVÉ MESTO PRE TURISTOV

Strategický cieľ – SLUŽBY

Posilnenie významu Bratislavy ako atraktívnej, modernej, prívetivej a bezpečnej turistickej destinácie pre oddychový a kongresový ruch

Merateľné ukazovatele

- Počet prenocovaní v ubytovacích zariadeniach na území Bratislavy
- Počet organizovaných podujatí kongresového cestovného ruchu v sledovaných bratislavských hoteloch
- Počet rekreačných cyklistov na vstupe a výstupe do BA (hrádza Berg – Viedenská cesta/l'avostranná promenáda Most Lafranconi – most SNP, (údaje z nainštalovaných cyklosčítačov)
- Počet užívateľov smart technológií inštalovaných BTB (wifi v TIC Klobočnícka, wifi v centre, dotykové panely na strategických miestach v destinácii)

Opatrenia

11.1 Posilnenie významu Bratislavy ako destinácie kongresového cestovného ruchu

Posilnenie významu Bratislavy ako destinácie kongresového cestovného ruchu za účelom pútania finančného kapitálu pre ďalší rozvoj mesta, zahŕňa aktívny záujem mesta o investície do vzniku kongresového centra, aktívnu prezentáciu Bratislavy ako mesta vedy, priemyslu a inovácií v zmysle komunikačného manuálu pre značku Bratislava na MICE trhoch (Meetings, incentives, conferencing, events), podporu sieťovania subjektov na území mesta vo vzťahu ku kongresovému cestovnému ruchu, využitie potenciálu technických inovácií (napr. rozšírenie služieb Bratislavskej mestskej karty)

Mesto vedy, priemyslu a inovácií

11.2 Rozvoj oddychového cestovného ruchu

Rozvoj oddychového cestovného ruchu na báze zavádzania inovatívnych prístupov a technológií v podpore turizmu orientovaných na informovanie a orientovanie turistov v meste, zvyšovanie atraktivity mesta pre turistov s využitím informačných zariadení a technológií (rôzne aplikácie) v nadväznosti na poskytovanie informácií o prírodnom a kultúrno-historickom dedičstve mesta, aktuálnych kultúrnych aktivitách mesta (možnosť online bookingu do galérií, múzeí, turistických atrakcií), vrátane nevyhnutných informácií o doprave (letisko, prístav, železničná stanica, autobusová stanica, BTB, dopravné spoločnosti, dopravcovia) a službách (ubytovanie, parkovanie, jedlo, wi-fi free zóny).

Atraktívne mesto pre turistov

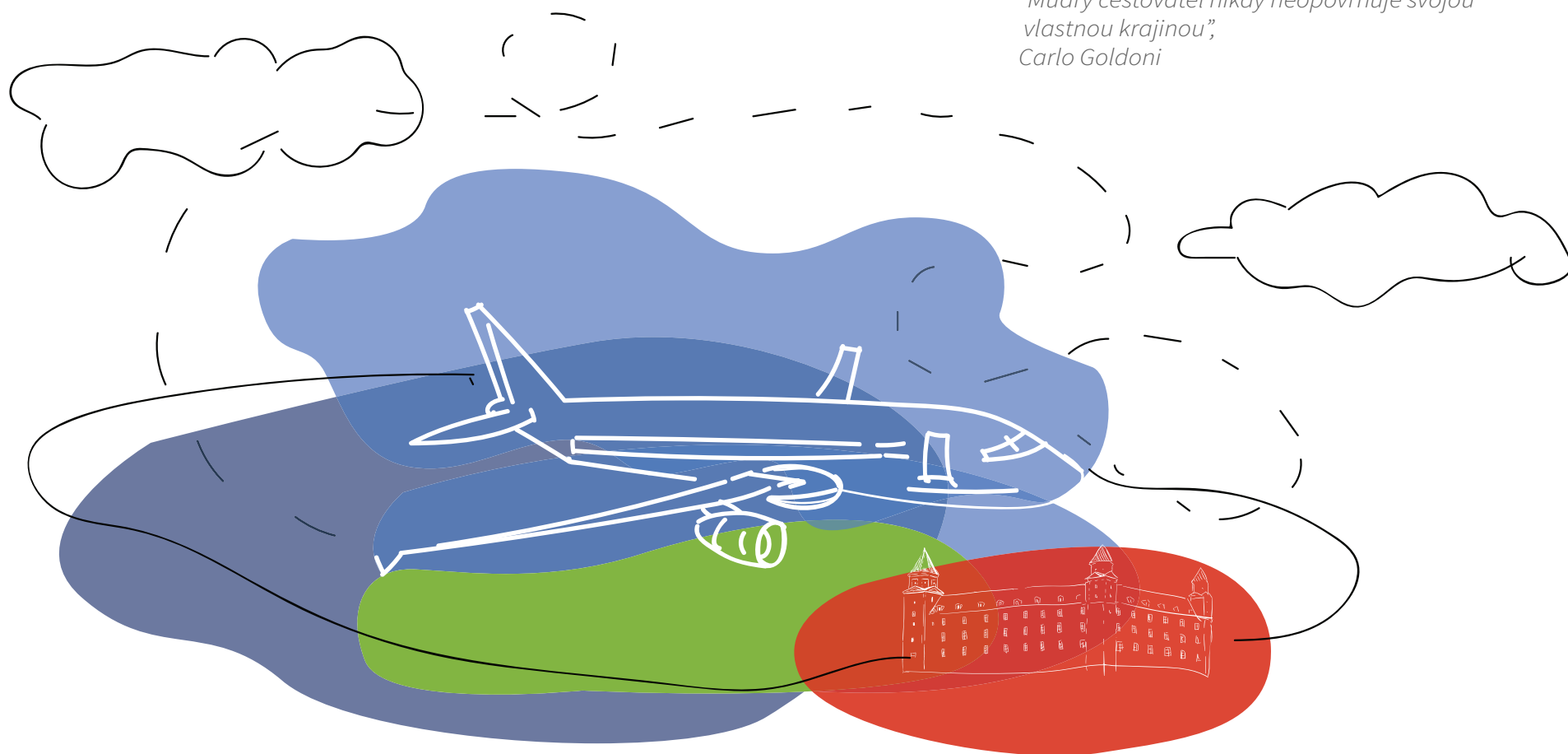
Aktívne projekty:

Sieťovanie subjektov cestovného ruchu v destinácii Bratislava a efektívny marketing destinácie Bratislava – založenie, prevádzka a aktivity Bratislava TouristBoard v cestovnom ruchu (hlavné mesto Bratislava)

Organizácia strategických MICE podujatí a pravidiel podpory kongresových podujatí v hlavnom meste SR Bratislave (hlavné mesto Bratislava)

Kontaktné pracovisko služieb pre občanov – komunikácia, marketing, cestovný ruch a zahraničné vzťahy (hlavné mesto Bratislava)

*“Múdry cestovateľ nikdy neopovrhne svojou
vlastnou krajinou”,
Carlo Goldoni*

2.12 Šport

Rozvoj športových a voľnočasových aktivít na území mesta je pre jeho obyvateľov veľmi dôležitý. Dostatok atraktívnych a ľahko dostupných možností slúžiacich na uspokojenie športovo-rekreačných potrieb obyvateľov i návštevníkov zvyšuje kvalitu ich života a prispieva zároveň k vytváraniu pozitívneho obrazu mesta atraktívneho pre život a trávenie voľného času. Bratislava ako hlavné mesto

Slovenskej republiky je centrom budovania moderných športovísk predovšetkým pre vrcholový šport. Veľkou výzvou pre Bratislavu je však využitie potenciálu existujúcej technickej športovej infraštruktúry (dostupnej napr. na školách či v iných objektoch – telocvične, plavárne, ihriská) pre športové vyžitie všetkých obyvateľov mesta.

MESTO MÁ KONDIČKU : MESTO V POHYBE

Strategický cieľ – STÁLE V POHYBE

Vytvorenie zázemia pre všestranné športové aktivity širokej verejnosti na území mesta

Merateľné ukazovatele

- Databáza športovísk, športových areálov a vnútorných priestorov na území hlavného mesta
- Počet novovybudovaných športových prvkov

Opatrenia

12.1 Zvýšenie informovanosti verejnosti o športových aktivitách v meste

Zvýšenie informovanosti verejnosti o možnostiach športových aktivít na území mesta prostredníctvom sprostredkovania informácií o športových aktivitách dostupných pre občanov (vytvorenie databázy a siete existujúcich športovísk, športových objektov a areálov prístupných pre širokú verejnosť zahŕňajúc spracovanie údajov o existujúcich možnostiach športového vyžitia na území mesta vo forme databázy zahŕňajúc široké spektrum informácií ako je lokalizácia v rámci mesta, druh športu, otváracie hodiny, vstupné a pod., digitálne spracovanie údajov vo forme interaktívnej webovej mapovej aplikácie, príp. mobilnej aplikácie pre širokú verejnosť)

12.2 Využitie existujúcich športových objektov a areálov

Využitie existujúcich športových objektov a areálov na účely športových aktivít pre obyvateľov mesta prostredníctvom zavedenia výhod obyvateľom mesta na návštevy existujúcich športových zariadení nielen vo vlastníctve mesta (napr. technická infraštruktúra vysokých škôl, zákl. škôl ako sú plavárne, telocvične, ihriská a pod.) prostredníctvom zliav poskytnutých cez Bratislavskú mestskú kartu.

Športoviská pre všetkých

12.3 Budovanie moderných športových prvkov

Budovanie moderných športových prvkov pre verejnosť s prepojením na prírodný potenciál mesta príp. mestský verejný priestor / verejné priestranstvá na báze spolupráce mesta s podnikateľským sektorom (napr. fitnes parky, skate parky, lezecké steny, bežecké trate a pod.)

Moderná športová infraštruktúra

12.4 Propagácia zdravého životného štýlu

Propagácia zdravého životného štýlu a športových aktivít zahŕňajúc všetky vekové kategórie občanov Bratislavy, tak, aby im umožnila pravidelné športovanie, pohyb, turistiku a cykloturistiku v záujme upevnenia ich zdravia a zdravých životných návykov, vrátane seniorov a malých detí (napr. celobratislavská liga vo vybraných športoch pre seniorov, bezplatná výuka plaveckých základov pre deti materských škôl, atď.)

Moderná športová infraštruktúra

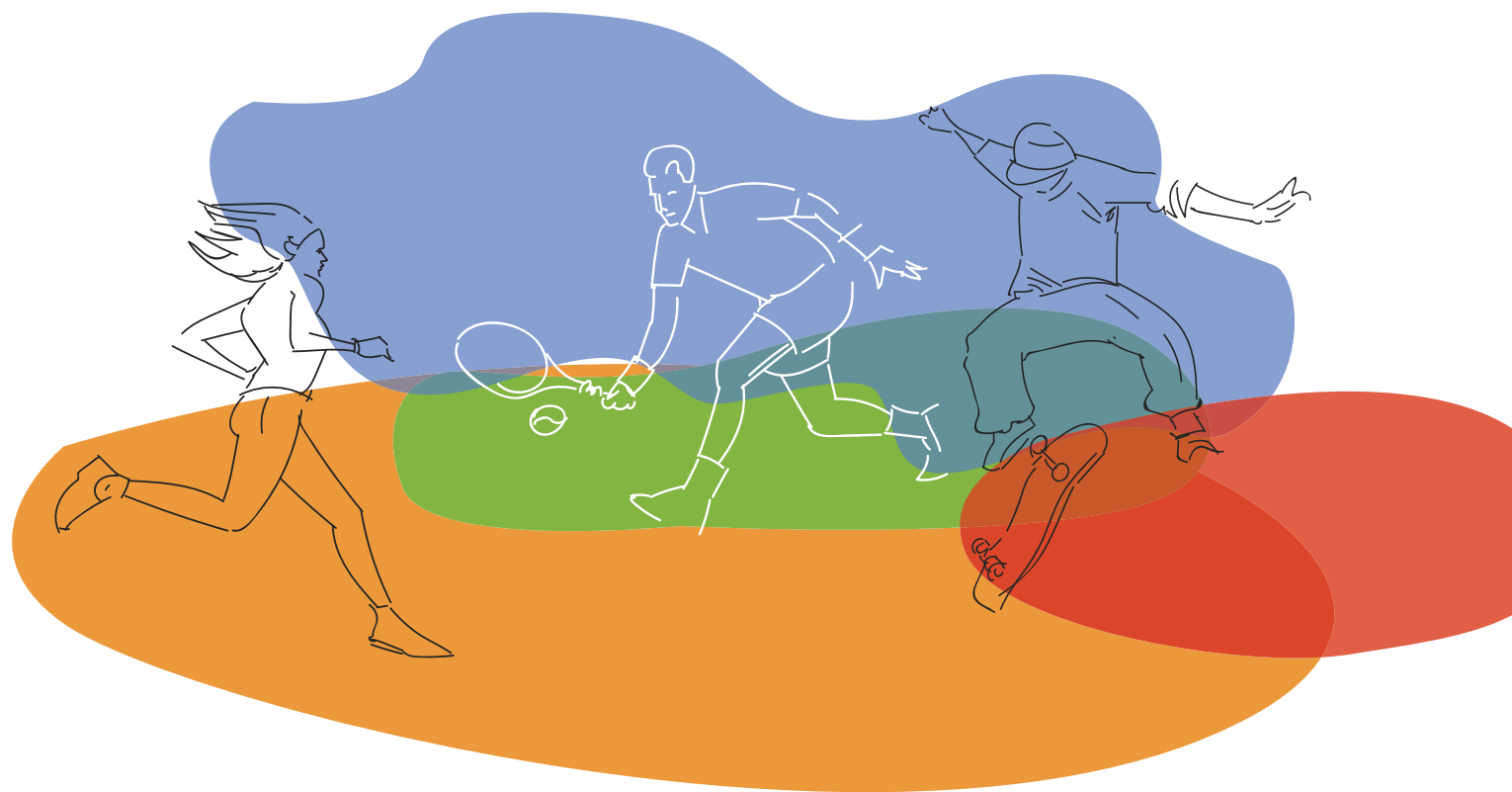
Aktívne projekty:

Grantový program hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy pre voľný čas, šport a sociálne aktivity – podpora voľnočasových aktivít detí a mládeže Bratislavy v čase mimo vyučovania v oblasti záujmových, tvorivých, pohybových a vzdelávacích aktivít a aktivít na podporu rozvoja talentu, výkonnostného športu a športových aktivít v Bratislave, prioritne podporované témy v roku 2018: “Poznaj a chráň svoje mesto”, “Deti a mládež v pohybe” (rozpočet mesta)

Výstavba workoutových ihrísk, 3 ihriská v Petržalke a 3 ihriská Novom meste (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, GIB)

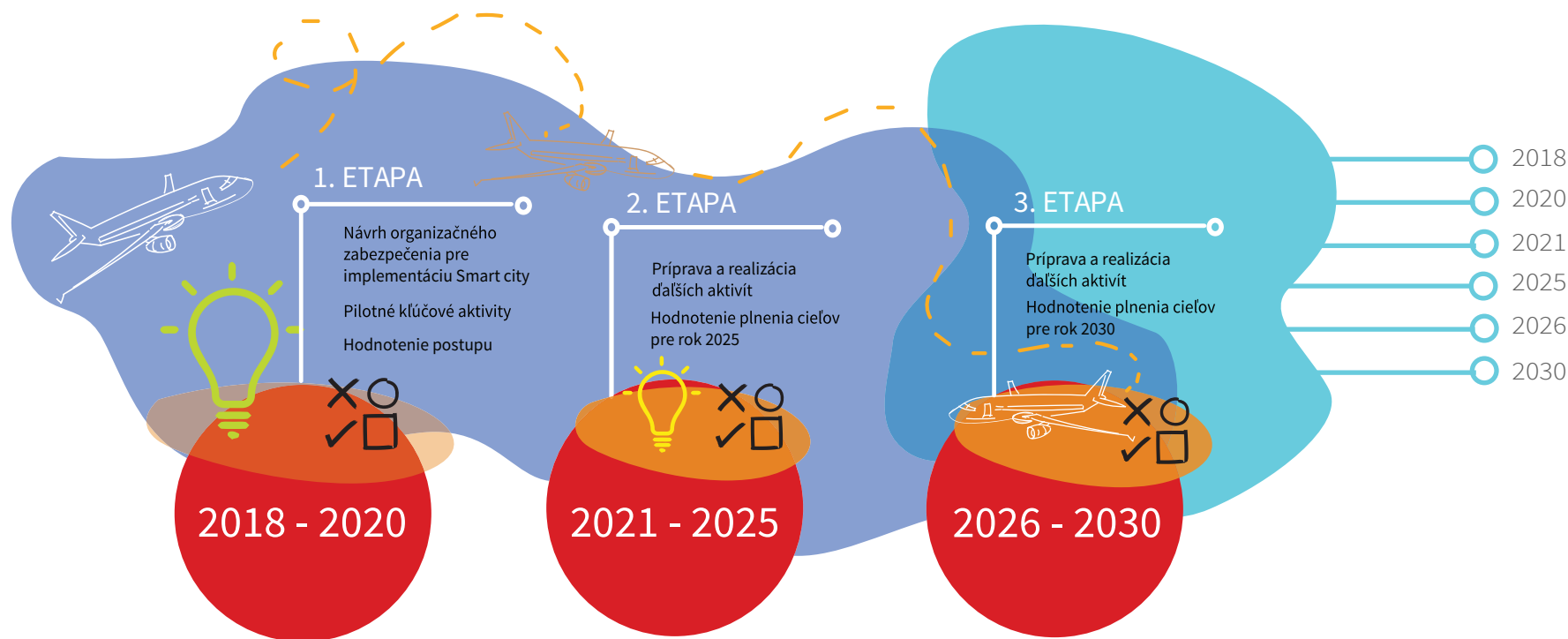
Domček na strome (rozpočet mesta / hlavné mesto Bratislava, Mestské lesy Bratislava)

„V športe aj v politike fandím vždy tým,
čo prehrávajú.“
Boris Filan

3 Implementačná mapa

Implementačná mapa definuje procesné kroky a hlavné etapy v zavádzaní strategického rámca koncepcie (Obr.5).

Obr. 5: Znáozornenie postupu implementácie koncepcie Bratislava rozumné mesto 2030

3.1 Návrh organizačného zabezpečenia pre implementáciu Smart City

Prvým krokom implementácie koncepcie je riešenie organizačného zabezpečenia úradu. Koncepcia rozumného mesta obsahuje zmenu v prístupe riešenia každodennej agendy úradu.

V rámci organizačnej štruktúry mesta sa vytvoril Inštitút metropolitnej politiky s prioritným zameraním na koordináciu všetkých úloh vyplývajúcich z koncepcie. Okrem koordinácie bude Inštitút zodpovedný za:

- kontrolu zdieľaných dát,
- komunikáciu a vytváranie spolupráce so zainteresovanými subjektmi, najmä s verejnosťou, s iniciatívami na rozvoj mesta v jednotlivých lokalitách „business/community improvement districts“, akademickým sektorom, mestskými časťami, samosprávnym krajom, komerčnými subjektmi, inštitúciami na národnej a európskej úrovni,
- crowdsourcing (zadávanie špecifických úloh verejnosti), usporadúvanie súťaží s návrhmi riešení a transfer znalostí z výskumu do praxe riadenia mesta (trainee programy, stáže, spolupráca s univerzitami pri hľadaní riešení, spolupráca s organizáciami združujúcimi študentov v programe ERASMUS pre získanie skúseností z iných miest ...)
- propagovanie úspešných projektov a inovatívnych prístupov v správe mesta.

Zároveň kľúčovým odborným oddeleniam pre oblasť implementácie Koncepce rozumného mesta bude rozšírená ich odborná náplň najmä o:

- správu dátového centra a otvorených dát (Oddelenie informačných technológií)
- analytické činnosti a manažment príslušných dát v spolupráci so zainteresovanými organizačnými zložkami mesta a subjektmi (odborné oddelenia),
- aktívnu spoluprácu na manažmente lokalít pre testovanie inovatívnych technológií (odborné oddelenia).

3.2 Kľúčové pilotné aktivity

Implementácia koncepcie Bratislava rozumné mesto 2030 v prvotnej fáze spočíva v príprave a realizácii opatrení plánovaných v prioritnej oblasti rozvoja „správa mesta“, ktoré sú kľúčové pre napĺňanie podstaty Smart City. Za kľúčové sa považuje plnenie nasledovných opatrení:

Revízia existujúcich dát – zber nových dát – integrácia dát – zdieľanie dát vo verejnom priestore (City Dashboard)

- Inteligentný dátový manažment (zmapovanie/audit existujúcich dát),
- Zavedenie integrovaného systému kontroly územia mesta (systémové prepojenie ľudí, procesov, nástrojov a zariadení založené na prepojení nástrojov a zariadení pre zber a analýzu dát),
- Zavedenie integrovaného informačného systému a systému otvorených dát (vytvorenie a prevádzka systému integrujúceho dáta, ktorý slúži najmä ako zdroj informácií a služieb pre verejnosť): zriadenie webového prostredia pre dialóg, zdieľanie dát a údajov medzi vedením mesta a ľuďmi (občanmi, návštevníkmi, podnikateľmi, vzdelávacími inštitúciami, výskumnými centrami a inými), ktoré je užívateľsky prívetivé, efektívne a orientované na problémy, databáza dát a informácií (webové prostredie, mobilná aplikácia a dáta na stiahnutie), pravidelná integrácia a aktualizácia údajov z rôznych zdrojov a sietí, prepojenie s webovým prostredím mesta, výstup – koncept City Dashboard (umiestnenie veľkého informačného panelu na verejne dostupnom priestranstve)

„Efektívny manažment mesta založený na integrovanom systéme riadenia a kontroly územia a otvorenom manažmente dát“

Mesto ako živé laboratórium pre testovanie a zavádzanie inovácií v praxi

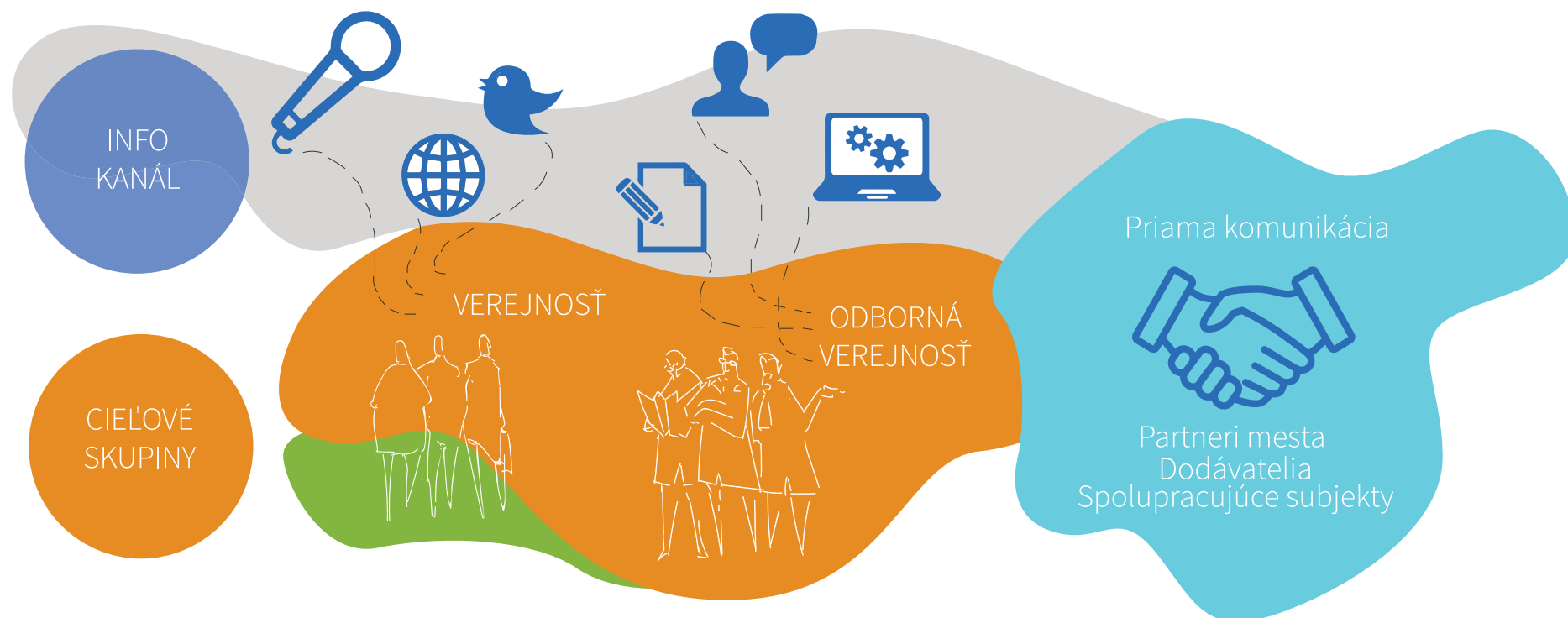
„Vytvorenie podmienok pre testovanie inovácií v praxi

- Podpora testovacieho prostredia nových riešení „LivingLab“:
  - vytypovanie lokalít, kde je možné testovať rozumné riešenia a technológie (z akademickej sféry aj z komerčnej sféry), ktoré môžu pomôcť v rozvoji mesta
  - definovanie prioritných tém (napr. mobilita, verejný priestor),
  - testovanie technologických riešení pred celoplošným zavedením,
  - otvorená spolupráca mestas akademickým, podnikateľským a verejným sektorom medzi univerzitami, výskumnými inštitúciami a mestom.

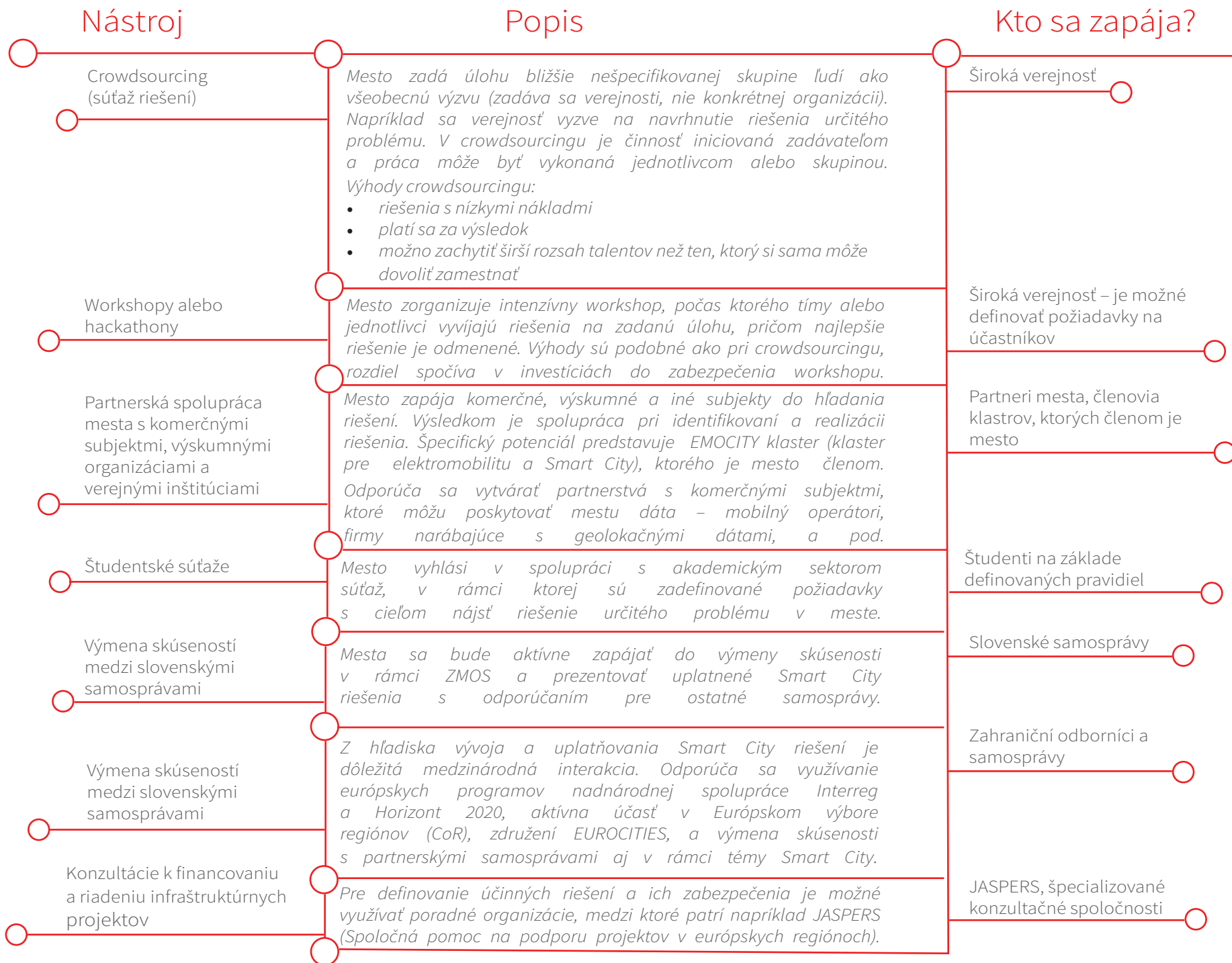
3.3 Spolupráca a komunikácia s občanom

Rozumná komunikácia so zainteresovanými subjektmi je hybnou silou rozvoja Bratislavy ako rozumného mesta. Komunikovanie témy Smart City ako spoločnej iniciatívy zjednoduší procesy a prispeje k rýchlejšiemu napĺňaniu strategických cieľov. Z uvedených dôvodov je pre spoluprácu so zainteresovanými subjektmi dôležité vytvorenie platforiem pre spoluprácu s externými partnermi (napr. Klaster EMOCITY [8]). Úlohou tejto platformy bude prispieť k hľadaniu riešení a umožniť ich testovanie v reálnom mestskom

prostredí, tzv. koncept „Living Lab“ – mesto ako živé laboratórium. Pri zavádzaní konceptu LIVING LAB je nevyhnutné správne nastavenie potenciálnych informačných kanálov (Obr.6.) a adekvátne podmienky participácie verejnosti [9], tzn. vhodným súborom nástrojov a spoluprácou so širokým spektrom aktérov vieme hľadať a nájsť riešenia na problémy mesta (Tab.1).

Obr. 6: Príklady informačných kanálov

Obr.6: Príklady informačných kanálov

4 Doplnujúce údaje

Metodologický rámec spracovania koncepcie

Koncepcia Bratislava rozumné mesto 2030 bola vyvinutá medziodborovo so zapojením medzinárodného tímu odborníkov a odborných útvarov Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy a mestských organizácií. Gestorom koncepcie je Oddelenie stratégie a projektov, Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy.

Externý odborný tím:

EcoPlan International (Francúzsko), Ústav manažmentu STU / Centrum excelencie SPECTRA, Stavebná fakulta STU
Solved –The Cleantech Company (Fínsko), KEA EuropeanAffairs (Belgicko), EMG CloudConsulting (Rakúsko), MeccaConsulting (Rakúsko),

Tím JASPERS

Podujatia k problematike rozvoja Bratislavy ako Smart City:

- Odborné podujatia (3 workshopy máj-júl 2016, InnovationsCamp EU júl 2016, konferencia Smart city 360° november 2016),
- Partnerské stretnutia v medzinárodnom kontexte (politické a pracovné stretnutia so zástupcami Viedne, stretnutie vedení magistrátov Viedne, Prahy, Budapešti a Ľubľany jún 2016)
- konferencia primátorov krajských miest K8: Budúcnosť inteligentných miest na Slovensku (júl 2016)
- Verejné podujatie SMART TWINS Bratislava a Viedeň za účasti BirgitGinzler z TINA VIENNA (Stará tržnica, júl 2016), účasť členov spracovateľského kolektívu na tematických konferenciách („SmartCities&Regions“ podujatie Európskeho výboru regiónov v Bruseli a „Slovensko na ceste k SmartCities“ podujatie ZMOS na Štrbskom Plese, ITAPA).

Vymedzenie pojmov

Bikesharing: zdieľanie bicyklov

Booking: objednávanie

Brownfield: nevyužívané územie, poznačené stavbou, pravdepodobne s ekologickou záťažou. Pojem brownfield obsahuje tieto predchádzajúce využitia území – po priemysle, poľnohospodárstve, doprave, bytových budovách, armáde, doprave, inštitucionálnej a komerčnej občianskej vybavenosti, a iné. V poslednom období aj priestory neupravenej a zanedbanej vegetácie parkov a sídlisk

Carsharing: zdieľanie automobilov

City Dashboard: riadiaci a informačný portál mesta

Corporate identity (CI): pravidlá pre vystupovanie inštitúcie vo vzťahu k svojim zákazníkom, užívateľom, zamestnancom a iným subjektom.

Coworking: zdieľaný pracovný priestor pre nezávislých profesionálov a pracovníkov

Crowdsourcing: zadávanie špecifických úloh verejnosti

E-Government: elektronizácia verejnej správy

Geniusloci: duch miesta

Hackathon: akcia, pri ktorej sa stretávajú programátori a ďalšie subjekty zapojené do vývoja softvérov, vrátane grafikov, dizajnérov, projektových manažérov a ďalších

Inštitucionálne inovácie: predstavujú zmeny v inštitucionálnom systéme za účelom ich flexibilnejšieho, efektívnejšieho a problémovo orientovaného fungovania. Môžu mať viaceré formy, ide najmä o tzv. „soft“ riešenia ako napríklad koncepcie, stratégie, štandardy a systémovo-organizačné riešenia

Intermodálny: kombinovaný

Internet vecí (IoT): je sieť prepájajúca technologické prvky a zariadenia bežného užívania (napr. v domácnostiach televízor, chladnička, kúrenie a pod.)

Klimatická zmena: je súbor procesov zmien s dopadom na klímu planéty prejavujúce sa okrem iného zmenami teplôt, hladín mora, prudkými zmenami počasia a priebehu ročných období.

Koncepcia: dokument, ktorý sa zameriava na definovanie strategického rámca vo forme cieľov, princípov a zásad, častokrát ako reakcia na objavujúce sa výzvy.

Kreatívny: tvorivý

LivingLab: živé laboratórium

Modálny split: predstavuje rozdelenie dopravy podľa jednotlivých druhov dopravy.

Obchodné hospodárstvo: procesy podporujúce prevenciu tvorby odpadov ako i opätovného zhodnotenia odpadov ako medziproduktov resp. surovín pre ďalšie ekonomické využitie.

Participácia: spoluúčasť, zúčastnenie sa na...

Park and Ride (P+R): záchytné parkovisko typu „zaparkuj a cestuj (hromadnou dopravou)“

Produktovo a procesne orientované inovácie: sa zameriavajú na zmeny v oblasti produktov a služieb, ktoré sú poskytované rôznym skupinám koncových užívateľov (obyvatelia, podnikatelia, turisti a pod.), či už v samotnom výstupe produktu, alebo v procese jeho tvorby.

Rozsídľovanie (suburbanizácia): je proces nesúrodého, nekontrovaného rozširovania zastavaného územia do okolitej krajiny.

Smart city: predstavuje pojem, ktorý je možné chápať v širšom ponímaní ako mesto budúcnosti. Ide o vytváranie vízie ako budú mestá vyzeráť v budúcnosti.

Sociologická sonda: je nástroj zberu názorov verejnosti, resp. špecifickej skupiny na určité otázky. Nejde o reprezentatívny prieskum.

Spin-off: spoločnosť vznikajúca odčlenením odmaterskej spoločnosti s vysokým rastovým a inovatívnym potenciálom.

Spoločenské a behaviorálne inovácie: sú smerované na zmenu správania sa spoločnosti prostredníctvom zmeny v oblasti fungovania spoločnosti, vzájomných vzťahov, pravidiel fungovania a kompetenčných modelov.

Stakeholder: zainteresovaná strana, všetci zúčastnení

Start-up: novovznikajúci inovatívny projekt resp. subjekt v inicializačnej fáze svojej existencie.

Stratégia: plán postupov, ktorými sa mesto rozhodlo ísť, aby dosiahlo definovanú víziu. Nadväzujú na ňu strednodobé programy a krátkodobé akčné plány.

Technické a technologické inovácie: využitie inovatívnych technických a technologických prvkov, procesov, aplikácií a nástrojov podporujúcich zvyšovanie efektivity procesov a využívania zdrojov, vrátane podpory šírenia pozitívnych dopadov ich využitia v území

Workshop: forma vzdelávacej aktivity zameraná predovšetkým na interakciu, výmenu informácií a uplatnenie znalostí a zručností

Zoznam skratiek

DPB: Dopravný podnik Bratislava

EIB: Európska investičná banka

EK: Európska komisia

ERDF: Európsky fond regionálneho rozvoja (European Regional Development Fund)

ESF: Európsky sociálny fond

EU: Európska únia

GIS: Geografický informačný systém

GIB: Generálny investor Bratislavy

IAD: individuálna automobilová doprava

IDS BK: Integrovaný dopravný systém v Bratislavskom kraji

IKT: informačno-komunikačné technológie

IROP: Integrovaný regionálny operačný program

IAD: individuálna automobilová doprava

IDS BK: Integrovaný dopravný systém v Bratislavskom kraji

IKT: informačno-komunikačné technológie

IROP: Integrovaný regionálny operačný program

MHD: mestská hromadná doprava

MICE: aktivity cestovného ruchu zamerané na stretnutia, kongresy/konferencie a podujatia.

MVO: mimovládne organizácie

MŽP SR: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NFP: nenávratný finančný príspevok

OECD: Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

OEM: oddelenie energetického manažmentu

OLO: Odvoz a likvidácia odpadu

OP BK: Operačný program Bratislavský kraj

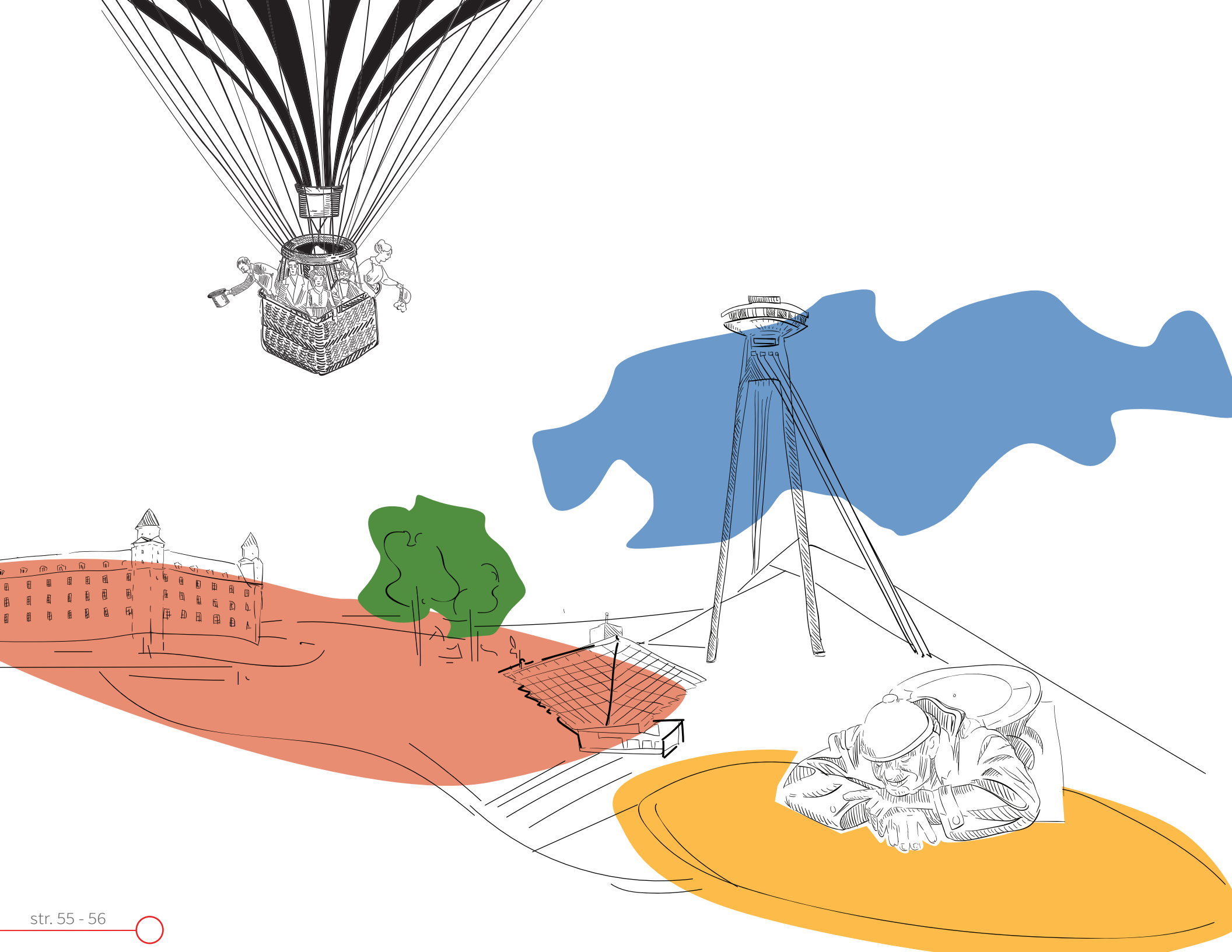
OP EVS: Operačný program Efektívna verejná správa

OP KŽP: Operačný program kvalita životného prostredia
OZE: obnoviteľné zdroje energie
SBA: Slovak Business Agency
SR: Slovenská republika
STaRZ: Správa telovýchovných a rekreačných zariadení hlavného mesta SR Bratislavy
STU: Slovenská technická univerzita
ÚGD: Územný generel dopravy
ÚSV ROS: Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
ÚPSVaR: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VHD: verejná hromadná doprava
ZSE: Západoslovenská energetika

5 Bibliografia

- [1] Carayannis Elias G, Barth Thorsten D, Campbell David FJ., 2012. The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. *Journal of Innovation and Entrepreneurship* 2012, 1:2, 12 p., <http://www.innovation-entrepreneurship.com/content/1/1/2>
- [2] MEA, 2005. Millennium Ecosystem Assessment. 2005. <http://www.unep.org/maweb/>
- [3] Department of the Environment, Water, Heritage and the Arts, 2009. Ecosystem Services: Key Concepts and Applications, Occasional Paper No 1, Department of the Environment, Water, Heritage and the Arts, Canberra.
- [4] Polasky Stephen, 2011. Valuing nature: Economics, Ecosystem Services, and Decision-Making. Ecosystem Services Seminar Series In Measuring Nature's Balance Sheet of 2011 Ecosystem Services Seminar Series. Edited by Coastal Quest and Gordon and Betty Moore Foundation, PDF e-book 2012, pp. 70-83.
- [5] Vačkář David, Frélichová Jana, Lorencová Eliška, Pártl Adam, Harmáčková Zuzana, Loučková Blanka, 2014. Metodologický rámec integrovaného hodnocení ekosystémových služeb v České republice. Centrum výzkumu globální změny Akademie věd ČR, v.v.i., Ministerstvo životného prostredia ČR, 35 s.
- [6] Tamášová Angelika, 2015. Pilotné hodnotenie vybraných ekosystémových služieb mestskej zelene v areáli Bratislava – Staré Grunty. *Acta Environmentalica Comeniana* (Bratislava), 23, 1, 77-86.
- [7] Elmqvist T., Setälä H., Handel SN., van der Ploeg S., Aronson J., Blignaut JN., Gómez-Baggethun E., Nowak DJ., Kronenberg J., de Groot, 2015. Benefits of restoring ecosystem services in urban areas. *Current opinion in Environmental Sustainability*, 14, 101-108.
- [8] EMOCITY cluster for Smart City, <http://www.emocity.sk/>
- [9] Pravidlá participácie verejnosti pri príprave strategických a koncepčných dokumentov rozvoja mesta a na územnoplánovacích procesoch hlavného mesta SR Bratislavy (Uznesenie mestského zastupiteľstva č. 440/2016), <https://zastupitelstvo.bratislava.sk/150279-sk/mestske-zastupitelstvo-zasadnutie-31032016/bod-22/>

V Bratislave 2018

Text neprešiel jazykovou úpravou